

Wiesław Wiącek

Dostosuj zakład do przepisów prawa pracy

Komentarz do listy kontrolnej bhp na budowie

Warszawa 2005 r.

WYDAWCA
PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY
GŁÓWNY INSPEKTORAT PRACY
Departament Informacji i Promocji

www.pip.gov.pl

SPIS TREŚCI

Przygotowanie i organizacja budowy	5
Szkolenia bhp	10
Badania lekarskie	11
Dodatkowe kwalifikacje	11
Czynniki szkodliwe, niebezpieczne i uciążliwe	13
Teren budowy	14
Zaplecze higienicznosanitarne	15
Oświetlenie	16
Stanowiska i procesy pracy	16
Roboty ziemne	20
Przenośniki	24
Eksploatacja urządzeń transportu bliskiego (utb) podlegających dozorowi technicznemu	26
Transport	28
Żurawie	36
Czas pracy	39
Magazynowanie i składowanie	39
Maszyny i urządzenia techniczne	42
Rusztowania	47
Urządzenia i instalacje energetyczne	51
Ocena ryzyka zawodowego	55
Literatura	57
Polskie Normy	60

PRZYGOTOWANIE I ORGANIZACJA BUDOWY

1. Czy opracowano instrukcję bezpiecznego wykonywania robót przed przystąpieniem do nich?

Wykonawca jest obowiązany opracować instrukcję bezpiecznego wykonania robót budowlanych przy wykonywaniu robót, o których mowa w art. 21a ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane.

§ 2 [8]

Termin realizacji – przed przystąpieniem do wykonywania robót budowlanych.

2. Czy roboty budowlane prowadzone są zgodnie z instrukcją bezpiecznego wykonywania robót?

Roboty budowlane, stwarzające zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi, dla których wymagane jest opracowanie planu bioz należy prowadzić w sposób zapobiegający wystąpieniu zagrożeń związanych z wykonywaniem tych robót oraz – w przypadku ich wystąpienia – zgodnie z instrukcją bezpiecznego wykonywania robót budowlanych.

§ 1, § 2 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

3. Czy zaznajomiono z instrukcją bezpiecznego wykonywania robót wykonujących je pracowników?

Wykonawca obowiązany jest zapoznać pracowników w zakresie wykonywanych przez nich robót z instrukcją bezpiecznego wykonywania robót.

§ 2 [8]

Termin realizacji – przed przystąpieniem do wykonywania robót budowlanych.

4. Czy dla budowy jest opracowany plan bioz?

Plan bioz sporządza się, jeżeli:

1) w trakcie budowy wykonywany będzie przynajmniej jeden z wymienionych rodzajów robót budowlanych,

- których charakter, organizacja lub miejsce prowadzenia stwarza szczególnie wysokie ryzyko powstania zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi, a w szczególności przysypania ziemią lub upadku z wysokości:
 - a) wykonywanie wykopów o ścianach pionowych bez rozparcia o głębokości większej niż 1,5 m oraz wykopów o bezpiecznym nachyleniu ścian o głębokości większej niż 3,0 m,
 - b) roboty, przy których wykonywaniu występuje ryzyko upadku z wysokości ponad 5,0 m,
 - c) rozbiórki obiektów budowlanych o wysokości powyżej 8 m,
 - d) roboty wykonywane na terenie czynnych zakładów przemysłowych,
 - e) montaż, demontaż i konserwacja rusztowań przy budynkach wysokich i wysokościowych,
 - f) roboty wykonywane przy użyciu dźwigów lub śmigłowców,
 - g) prowadzenie robót na obiektach mostowych metodą nasuwania konstrukcji na podpory,
 - h) montaż elementów konstrukcyjnych obiektów mostowych,
 - i) betonowanie wysokich elementów konstrukcyjnych mostów, takich jak przyczółki, filary i pylony,
 - j) fundamentowanie podpór mostowych i innych obiektów budowlanych na palach,
 - k) roboty wykonywane pod lub w pobliżu przewodów linii elektroenergetycznych, w odległości liczonej poziomo od skrajnych przewodów, mniejszej niż:
 - 3,0 m – dla linii o napięciu znamionowym nieprzekraczającym 1 kV,
 - 5,0 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 1 kV, lecz nieprzekraczającym 15 kV,
 - 10,0 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 15 kV, lecz nieprzekraczającym 30 kV,
 - 15,0 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 30 kV, lecz nieprzekraczającym 110 kV,
 - l) roboty budowlane prowadzone w portach i przystaniach podczas ruchu statków,
 - m) roboty prowadzone przy budowlach piętrzących wodę, przy wysokości piętrzenia powyżej 1m,
 - n) roboty wykonywane w pobliżu linii kolejowych;

- przy prowadzeniu których występują działania substancji chemicznych lub czynników biologicznych zagrażających bezpieczeństwu i zdrowiu ludzi:
 - a) roboty prowadzone w temperaturze poniżej -10°C ,
 - b) roboty polegające na usuwaniu i naprawie wyrobów budowlanych zawierających azbest;
 - stwarzających zagrożenie promieniowaniem jonizującym:
 - a) roboty remontowe i rozbiórkowe obiektów przemysłu energii atomowej,
 - b) roboty remontowe i rozbiórkowe obiektów, w których były realizowane procesy technologiczne z użyciem izotopów;
 - prowadzonych w pobliżu linii wysokiego napięcia lub czynnych linii komunikacyjnych:
 - a) roboty wykonywane w odległości liczonej poziomo od skrajnych przewodów, mniejszej niż 15,0 m – dla linii o napięciu znamionowym 110 kV,
 - b) roboty wykonywane w odległości liczonej poziomo od skrajnych przewodów, mniejszej niż 30,0 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 110 kV,
 - c) budowa i remont:
 - linii kolejowych (roboty torowe i podtorowe),
 - sieci trakcyjnej i linii zasilającej sieć trakcyjną i urządzenia elektroenergetyczne,
 - linii i urządzeń sterowania ruchem kolejowym,
 - sieci telekomunikacyjnych, radiotelekomunikacyjnych i komputerowych, związane z prowadzeniem ruchu kolejowego,
 - d) wszystkie roboty budowlane, wykonywane na obszarze kolejowym w warunkach prowadzenia ruchu kolejowego;
 - stwarzających ryzyko utonięcia pracowników:
 - a) roboty prowadzone z wody lub pod wodą,
 - b) montaż elementów konstrukcyjnych obiektów mostowych,
 - c) fundamentowanie podpór mostowych i innych obiektów budowlanych na palach,
 - d) roboty prowadzone przy budowlach piętrzących wodę, przy wysokości piętrzenia powyżej 1 m;
 - prowadzonych w studniach, pod ziemią i w tunelach:
 - a) roboty prowadzone w zbiornikach, kanałach, wnętrzach urządzeń technicznych i w innych niebezpiecznych przestrzeniach zamkniętych,

b) roboty związane z wykonywaniem przejść rurociągów pod przeszkodami metodami: tunelową, przecisku lub podobnymi;

- wykonywanych przez kierujących pojazdami zasilanymi z linii napowietrznych – roboty przy budowie, remoncie i rozbiórce torowisk;
- wykonywanych w kesonach, z atmosferą wytwarzaną ze sprężonego powietrza – roboty przy budowie i remoncie nabrzeży portowych i przepraw mostowych;
- wymagających użycia materiałów wybuchowych:

a) roboty ziemne związane z przemieszczaniem lub zagęszczaniem gruntu,

b) roboty rozbiórkowe, w tym wykonywanie otworów w istniejących elementach konstrukcyjnych obiektów

- prowadzonych przy montażu i demontażu ciężkich elementów prefabrykowanych, których masa przekracza 1,0 t.

lub

2) przewidywane roboty budowlane mają trwać dłużej niż 30 dni roboczych i jednocześnie będzie przy nich zatrudnionych co najmniej 20 pracowników lub pracochłonność planowanych robót będzie przekraczać 500 osobodni.

Zapewnienie opracowania planu BIOZ należy do obowiązków inwestora i kierownika budowy.

art. 18 i 21a [6]

Termin realizacji – przed rozpoczęciem robót budowlanych.

5. Czy plan bioz jest dostosowany do rodzaju, wielkości, złożoności inwestycji (budowy) oraz zawiera część rysunkową z elementami zagospodarowania placu budowy?

Kierownik budowy jest obowiązany w oparciu o informację sporządzoną przez projektanta, dotyczącą bezpieczeństwa i ochrony zdrowia ze względu na specyfikę projektowanego obiektu budowlanego, sporządzić lub zapewnić opracowanie planu bioz, uwzględniając specyfikę projektowanego obiektu budowlanego i warunki prowadzenia robót budowlanych, w tym planowane jednoczesne prowadzenie robót budowlanych i produkcji przemysłowej zgodnie z art. 21a ust. 1 ustawy – Prawo budowlane.

Część rysunkowa planu bioz, powinna być sporządzona na kopii projektu zagospodarowania działki lub terenu, jeżeli jest wymagany

zgodnie z przepisami ustawy – Prawo budowlane i zawierać dane umożliwiające łatwe odczytanie części opisowej, a w szczególności:

- 1) czytelną legendę,
- 2) oznaczenie czynników mogących stwarzać zagrożenie,
- 3) rozmieszczenie urządzeń przeciwpożarowych wraz z parametrami poboru mediów, punktami czerpalnymi, zaworami odcinającymi, drogami dojazdowymi,
- 4) rozmieszczenie sprzętu ratunkowego (w tym pływającego, jeżeli jest to uzasadnione rodzajem robót), niezbędnego przy prowadzeniu robót,
- 5) rozmieszczenie i oznaczenie granic obszarów wewnętrznych i zewnętrznych stref ochronnych, wynikających z przepisów odrębnych, takich jak strefy magazynowania i składowania materiałów, wyrobów, substancji oraz preparatów niebezpiecznych, strefy pracy sprzętu zmechanizowanego i pomocniczego,
- 6) rozmieszczenie placów produkcji pomocniczej, takich jak węzły produkcji betonu cementowego i asfaltowego, prefabrykatów,
- 7) przedstawienie rozwiązań układów komunikacyjnych, transportu na potrzeby budowy oraz ogrodzenia terenu,
- 8) lokalizację pomieszczeń higienicznosanitarnych.

art. 21a [6], § 3 [9]

Termin realizacji – przed rozpoczęciem robót budowlanych.

6. Czy w planie bioz określono bezpieczny sposób prowadzenia robót budowlano-montażowych (m. in. poprzez zastosowanie środków ochronnych)?

Dla robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi, dla których wymagane jest opracowanie planu bioz, należy określić sposób zapobiegający wystąpieniu zagrożeń związanych z wykonywaniem tych robót oraz – w przypadku ich wystąpienia – postąpić zgodnie z instrukcją bezpiecznego wykonywania robót budowlanych.

7. Czy na budowie, na której roboty budowlane wykonywane są jednocześnie przez różne podmioty, został wyznaczony koordynator ds. bhp (art. 208 §1 i art. 304³ Kodeksu pracy)?

Kodeks pracy nakłada obowiązek wyłonienia koordynatora, który sprawować ma nadzór nad wszystkimi pracownikami bez względu na to, u jakiego pracodawcy są zatrudnieni.

art. 208 § 1 i art. 304³ [1]

Termin realizacji – przed rozpoczęciem robót budowlanych.

SZKOLENIA BHP

1. Czy pracownicy wykonujący roboty na placu budowy zostali poddani instruktażowi stanowiskowemu?

W pierwszym dniu pracy zatrudniony pracownik powinien być poddany szkoleniu ogólnemu – tzw. instruktażowi ogólnemu. Ten rodzaj szkolenia dotyczy wszystkich nowo zatrudnionych pracowników, także studentów odbywających praktyki oraz uczniów szkół zawodowych zatrudnionych w celu praktycznej nauki zawodu.

Przed powierzeniem pracownikowi pracy na stanowisku, na które został przyjęty, poddaj go szkoleniu wstępnemu stanowiskowemu tzw. Instruktażowi stanowiskowemu. Czas tego szkolenia jest przewidziany na minimum 8 godzin – wg programu opracowanego przez Ciebie i treści zależnej od specyfiki stanowiska. Ten rodzaj szkolenia dotyczy:

- pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych i innych, których charakter pracy będzie związany z narażeniem na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia, uciążliwych lub niebezpiecznych, a także pracowników przenoszonych na takie stanowiska,
- uczniów odbywających praktyczną naukę zawodu oraz studentów odbywających praktyki studenckie.

Pracownik wykonujący pracę na kilku stanowiskach powinien odbyć instruktaż stanowiskowy na każdym z tych stanowisk. Instruktaż stanowiskowy powinien być zakończony sprawdzeniem wiadomości i umiejętności pracownika, przy czym odbycie instruktażu ogólnego i stanowiskowego powinno być potwierdzone przez pracownika na piśmie oraz odnotowane w jego aktach osobowych (od 1 lipca 2005 r. dokumentem tym będzie karta szkolenia wstępnego, której wzór stanowi załącznik nr 2 do rozporządzenia).

art. 237³ §§ 1, 2 i 3 [1] i [3]

Termin realizacji – przed dopuszczeniem do wykonywania pracy na określonym stanowisku.

BADANIA LEKARSKIE

1. Czy pracownicy posiadają aktualne orzeczenia lekarskie o braku przeciwwskazań do pracy na zajmowanym stanowisku?

Sprawdź w aktach osobowych, czy poddałeś pracowników wstępnym badaniom lekarskim. Dowodem są zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na określonym stanowisku. Jeżeli tego nie zrobiłeś, uczyn to natychmiast. Jeżeli zatrudniasz pracowników młodocianych, ich również masz obowiązek poddać wstępnym badaniom lekarskim. Podlegają nim ponadto pracownicy młodociani przenoszeni na inne stanowiska pracy i inni pracownicy przenoszeni na stanowiska pracy, na których występują czynniki szkodliwe dla zdrowia lub warunki uciążliwe.

Sprawdź, czy nie powinieneś skierować pracowników na badania okresowe. Na zaświadczeniach lekarskich, jakie pracownicy otrzymali po wstępnych badaniach, lekarz określił datę następnego badania okresowego. Oznacza to, że pracowników do placówki służby zdrowia powinieneś skierować w takim czasie, aby zaświadczenie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do pracy zostało wydane przed upływem tej daty. Pamiętaj również, że jeżeli pracownik przebywał na zwolnieniu lekarskim, spowodowanym chorobą, trwającym dłużej niż 30 dni, powinieneś poddać go kontrolnym badaniom lekarskim w celu ustalenia zdolności do wykonywania pracy na dotychczasowym stanowisku.

art. 229 § 1, 2, 3, 6 [1] i [4]

Termin realizacji – przed terminem określonym przez lekarza na ostatnim zaświadczeniu.

DODATKOWE KWALIFIKACJE

1. Czy kierownik budowy / kierownicy robót są uprawnieni do sprawowania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie?

Wykonanie obowiązków kierownika budowy i kierowników robót powierzyc można wyłącznie osobie posiadającej odpowiednie uprawnienia

budowlane i aktualną przynależność do organu samorządu zawodowego. Prawo do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie potwierdza imienne zaświadczenie wydane przez właściwą izbę samorządu zawodowego, z określonym w nim terminem ważności.

art. 12 [6]

Termin realizacji – przed rozpoczęciem robót budowlanych.

2. Czy pracownicy posiadają wymagane uprawnienia kwalifikacyjne?

Na niektórych stanowiskach wykonywanie pracy jest możliwe wyłącznie przez pracowników legitymujących się odpowiednimi uprawnieniami kwalifikacyjnymi. Dotyczą one osób pełniących funkcje nadzoru oraz pracowników zatrudnionych przy obsłudze niektórych maszyn i urządzeń, w szczególności:

- osób pełniących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie,
- operatorów maszyn budowlanych,
- osób zatrudnionych przy wykonywaniu prac spawalniczych,
- kierowców pojazdów silnikowych,
- kierowców wyznaczonych do przewozu materiałów niebezpiecznych,
- kierowców wózka jezdniowego z napędem silnikowym,
- osób obsługujących i konserwujących urządzenia dźwignicowe,
- osób zatrudnionych przy napełnianiu zbiorników przenośnych powyżej 350 cm³,
- pracowników służby bhp zatrudnionych na stanowiskach inspektorów, starszych inspektorów, specjalistów oraz głównych specjalistów do spraw bezpieczeństwa i higieny pracy.

art. 237³ [1], §1 [5]

Termin realizacji – niezwłocznie.

CZYNNIKI SZKODLIWE, NIEBEZPIECZNE I UCIAŹLIWE

1. Czy pracodawca dostarczył pracownikom odzież i obuwie robocze?

Pracodawca obowiązany jest dostarczyć nieodpłatnie odzież oraz obuwie robocze:

- jeżeli odzież własna pracownika może ulec zniszczeniu lub znacznemu zabrudzeniu,
- ze względu na wymagania technologiczne, sanitarne lub bhp.

Może także ustalić stanowiska, na których dopuszcza się używanie przez pracowników, za ich zgodą, własnej odzieży i obuwia roboczego spełniających wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy. Nie dotyczy to stanowisk, na których wykonywane są prace związane z bezpośrednią obsługą maszyn i innych urządzeń technicznych albo prace powodujące intensywne brudzenie

lub skażenie odzieży i obuwia roboczego środkami chemicznymi lub promieniotwórczymi albo materiałami biologicznie zakaźnymi. Odzież i obuwie robocze mają spełniać wymagania określone w Polskich Normach. Pracownikowi używającemu własnej odzieży i obuwia roboczego pracodawca ma obowiązek wypłacać ekwiwalent pieniężny w wysokości uwzględniającej aktualne ceny. Ustalenia należy skonsultować z pracownikami lub ich przedstawicielami.

art. 237⁷, 237^{11a} [1]

Termin realizacji – zgodnie z przepisami prawnymi – w pierwszym dniu pracy na stanowisku.

2. Czy pracownicy stosują dostarczone przez pracodawcę odzież i obuwie robocze?

Pamiętaj, że pracownika nie można dopuścić do pracy bez odzieży i obuwia roboczego przewidzianych do stosowania na danym stanowisku pracy.

art. 237⁷, 237^{11a} [1]

Termin realizacji – zgodnie z przepisami prawnymi – w pierwszym dniu pracy na stanowisku.

3. Czy pracownicy są wyposażeni w środki ochrony indywidualnej?

W porozumieniu z zakładową organizacją związkową musisz ustalić rodzaje środków ochrony indywidualnej, których stosowanie na określonych stanowiskach jest niezbędne. Jeżeli w zakładzie brak związków zawodowych, ustaleń dokonujesz z przedstawicielem załogi.

Pamiętaj, że pracownika nie możesz dopuścić do pracy bez środków ochrony indywidualnej, przewidzianych do stosowania na danym stanowisku pracy.

art. 237⁶ [1], [2], [14], [29]

Termin realizacji – w pierwszym dniu pracy pracownika na stanowisku.

4. Czy pracownicy stosują wymagane środki ochrony indywidualnej?

Skoro ustaliłeś stanowiska pracy, na których pracownicy mają obowiązek stosowania środków ochrony indywidualnej i dostarczyłeś pracownikom odpowiednie środki ochrony indywidualnej, to musisz od nich wymagać ich używania. Nie możesz dopuścić do pracy pracownika bez wymaganych na danym stanowisku środków ochrony indywidualnej.

art. 237⁹ [1], §39 ust. 3 [2]

Termin realizacji – na bieżąco.

TEREN BUDOWY

1. Czy teren budowy / robót został zabezpieczony przed dostępem osób nieupoważnionych?

Teren budowy lub robót należy ogrodzić albo w inny sposób uniemożliwić wejście osobom nieupoważnionym. Jeżeli ogrodzenie terenu budowy lub robót nie jest możliwe, należy oznakować granice terenu za pomocą tablic ostrzegawczych, a w razie potrzeby zapewnić stały nadzór. Ogrodzenie terenu budowy wykonuje się w taki sposób, aby nie stwarzało zagrożenia dla ludzi. Wysokość ogrodzenia powinna wynosić co najmniej 1.5 m.

§ 9, 10, [8]

Termin realizacji – przed rozpoczęciem robót budowlanych.

ZAPLECZE HIGIENICZNOŚANITARNE

1. Czy pracodawca zapewnił pomieszczenia higienicznosanitarne?

Na terenie budowy należy urządzić wydzielone pomieszczenia szatni na odzież roboczą i ochronną, umywalni, suszarni i ustępów. Jeżeli roboty budowlane wykonuje więcej niż 20 pracujących, zabrania się urządzania w jednym pomieszczeniu szatni i jadalni. Pamiętaj, że wysokość tych pomieszczeń w świetle nie powinna być niższa niż 2,5 m. Dopuszczalne jest zmniejszenie tej wysokości do 2,2 m w świetle, w przypadku usytuowania pomieszczeń w suterenie, piwnicy lub na poddaszu. W przypadku usytuowania pomieszczeń higienicznosanitarnych w kontenerach dopuszcza się niższą wysokość tych pomieszczeń. Pomieszczenia higienicznosanitarne powinny być ogrzewane, oświetlone i wentylowane – zgodnie z przepisami techniczno-budowlanymi i Polskimi Normami.

Podłogę oraz ściany pomieszczeń higienicznosanitarnych musisz wykonać tak, aby możliwe było łatwe utrzymanie czystości w tych pomieszczeniach. Ściany pomieszczeń do wysokości co najmniej 2 m powinny być pokryte materiałami gładkimi, nienasiąkliwymi i odpornymi na działanie wilgoci. W pomieszczeniach umywalni i natrysków na podłogach wykonanych z materiałów o dużym przewodnictwie ciepła powinieneś ułożyć w miejscach mycia się podkładki izolujące (podesty). Szczegóły dotyczące wyposażenia pomieszczeń higienicznosanitarnych znajdziesz w załączniku nr 3 do rozporządzenia [11].

art. 233 [1] i [2] oraz [8]

Termin realizacji – przed rozpoczęciem robót.

OŚWIETLENIE

1. Czy drogi, przejścia i miejsca niebezpieczne są właściwie oświetlone?

Przejścia i strefy niebezpieczne należy oświetlić i oznakować znakami ostrzegawczymi lub znakami zakazu. Miejsca wykonania robót, drogi na terenie budowy, dojścia i dojazdy w czasie wykonywania robót powinny być dostatecznie oświetlone. Żurawie, maszty lub inne wysokie konstrukcje o zmroku i w nocy powinny posiadać oświetlenie pozycyjne. Punkty świetlne rozmieszcza się w sposób zapewniający odczytanie tablic i znaków ostrzegawczych oraz znaków sygnalizacji ruchu na terenie budowy. Słupy z punktami świetlnymi na drogach znajdujących się na terenie budowy należy rozmieścić wzdłuż dróg i na ich skrzyżowaniach. Na łukach dróg, przy jednostronnym oświetleniu, słupy należy ustawiać po zewnętrznej stronie łuku. W razie konieczności mogą być stosowane przenośne źródła światła sztucznego. Ich konstrukcja i obudowa oraz sposób zasilania w energię elektryczną nie mogą powodować zagrożenia porażeniem prądem elektrycznym.

Sztuczne źródła światła nie mogą powodować w szczególności:

- 1) wydłużonych cieni,
- 2) olśnienia wzroku,
- 3) zmiany barwy znaków lub zakłóceń odbioru i postrzegania sygnałów oraz znaków stosowanych w transporcie.

§ 17, § 45, § 60 [8]

Termin realizacji – przed rozpoczęciem robót budowlanych.

STANOWISKA I PROCESY PRACY

1. Czy zabezpieczono (poręcze, daszki ochronne, inne) i oznakowano strefy niebezpieczne (otwory technologiczne i inne miejsca niebezpieczne)?

Strefę niebezpieczną należy ogrodzić i oznakować w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym. Przejścia, przejazdy i stanowiska

pracy w strefie niebezpiecznej, w której istnieje zagrożenie spadania z wysokości przedmiotów, należy ogrodzić balustradami i zabezpieczyć daszkami ochronnymi. Daszki ochronne powinny znajdować się na wysokości nie mniejszej niż 2,4 m nad terenem w najniższym miejscu i być nachylone pod kątem 45° w kierunku źródła zagrożenia. Pokrycie daszków powinno być szczelne i odporne na przebicie przez spadające przedmioty. W miejscach przejść i przejazdów szerokość daszka ochronnego wynosić powinna co najmniej o 0,5 m więcej z każdej strony niż szerokość przejścia lub przejazdu. Używanie daszków ochronnych jako rusztowań lub miejsc składowania narzędzi, sprzętu, materiałów jest zabronione. Strefa niebezpieczna w swym najmniejszym wymiarze liniowym, liczonym od płaszczyzny obiektu budowlanego, nie może wynosić mniej niż 1/10 wysokości, z której mogą spadać przedmioty, lecz nie mniej niż 6 m. W zwartej zabudowie miejskiej strefa niebezpieczna może być zmniejszona pod warunkiem zastosowania innych rozwiązań technicznych lub organizacyjnych, zabezpieczających przed spadaniem przedmiotów.

Strefę niebezpieczną, w której występuje zagrożenie upadkiem z wysokości, w szczególności krawędzie stropów nieobudowanych ścianami oraz doły na wapno gaszone należy zabezpieczyć balustradami składającymi się z deski krawężnikowej o wysokości 0,15 m i poręczy ochronnej umieszczonej na wysokości 1,1 m. Wolną przestrzeń pomiędzy deską krawężnikową a poręczą wypełnia się w sposób zabezpieczający pracowników przed upadkiem z wysokości.

§ 20, § 21, § 22, § 24, § 40 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

2. Czy zabezpieczono właściwie stanowiska pracy w sąsiedztwie czynnych, napowietrznych linii energetycznych?

Stanowiska pracy, składowiska wyrobów i materiałów, maszyny i urządzenia budowlane nie mogą być usytuowane bezpośrednio pod napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi lub w odległości liczonej w poziomie od skrajnych przewodów, mniejszej niż:

- 1) 3 m – dla linii o napięciu znamionowym nieprzekraczającym 1 kV;
- 2) 5 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 1 kV, lecz nieprzekraczającym 15 kV;
- 3) 10 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 15 kV, lecz nieprzekraczającym 30 kV;

4) 15 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 30 kV, lecz nieprzekraczającym 110 kV;

5) 30 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 110 kV.

W czasie wykonywania robót budowlanych z zastosowaniem żurawi lub urządzeń załadowczo-wyładowczych wyżej wymienione odległości mierzone są do najdalej wysuniętego punktu urządzenia wraz z ładunkiem.

Przy wykonywaniu robót budowlanych przy użyciu maszyn lub innych urządzeń technicznych, bezpośrednio pod linią wysokiego napięcia, należy uzgodnić bezpieczne warunki pracy z jej użytkownikiem. Żurawie samojezdne, koparki i inne urządzenia ruchome, które mogą zbliżyć się na niebezpieczną odległość do napowietrznych lub kablowych linii elektroenergetycznych, powinny być wyposażone w sygnalizatory napięcia. Montaż, eksploatacja i demontaż rusztowań oraz ruchomych podestów roboczych, usytuowanych w sąsiedztwie napowietrznych linii elektroenergetycznych, są dopuszczalne, jeżeli linie znajdują się poza strefą niebezpieczną. W innym przypadku, przed rozpoczęciem robót, napięcie w liniach napowietrznych powinno być wyłączone.

§ 55, § 122 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

3. Czy stanowiska pracy są odpowiednio zabezpieczone przed spadającymi przedmiotami, czynnikami atmosferycznymi i uszkodzeniami mechanicznymi?

Strefę niebezpieczną, w której istnieje zagrożenie spadania z wysokości przedmiotów, ogradza się balustradami. Strefa niebezpieczna w swym najmniejszym wymiarze liniowym liczoną od płaszczyzny obiektu budowlanego, nie może wynosić mniej niż 1/10 wysokości, z której mogą spadać przedmioty, lecz nie mniej niż 6 m. W zwartej zabudowie miejskiej strefa niebezpieczna może być zmniejszona pod warunkiem zastosowania innych rozwiązań technicznych lub organizacyjnych, zabezpieczających przed spadaniem przedmiotów.

Daszki ochronne powinny znajdować się na wysokości nie mniejszej niż 2,4 m nad terenem w najniższym miejscu i być nachylone pod kątem 45° w kierunku źródła zagrożenia. Pokrycie daszków powinno być szczelne i odporne na przebicie przez spadające przedmioty.

Stałe stanowiska spawalnicze, zlokalizowane na otwartej przestrzeni, powinny być zabezpieczone przed działaniem czynników atmosferycznych.

§ 21, § 22, § 223 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

4. Czy stanowiska pracy na wysokości oraz przejścia i dojścia do nich są zabezpieczone przez zastosowanie środków ochrony zbiorowej?

Do zabezpieczenia stanowisk pracy na wysokości, przed upadkiem z wysokości, należy stosować środki ochrony zbiorowej, w szczególności balustrady lub siatki ochronne i siatki bezpieczeństwa. Pamiętaj, że stosowanie środków ochrony indywidualnej, w szczególności takich jak szelki bezpieczeństwa, należy stosować, gdy nie ma możliwości stosowania środków ochrony zbiorowej ze względu na rodzaj i warunki wykonywania prac na wysokości. Osoba wykonująca roboty na dachu o nachyleniu powyżej 20%, jeżeli nie stosuje się rusztowań ochronnych, jest obowiązana stosować środki ochrony indywidualnej lub inne urządzenia ochronne.

§ 6, § 7, § 40, § 133, § 134, § 136, § 137 [8]; § 106 [2]

Termin realizacji – na bieżąco.

5. Czy balustrady zabezpieczające przed upadkiem z wysokości są zbudowane zgodnie z przepisami?

Do zabezpieczeń stanowisk pracy na wysokości, przed upadkiem z wysokości, należy stosować balustrady składające się z poręczy ochronnej umieszczonej na wysokości 1,1 m. i krawężników o wysokości co najmniej 0,15 m. Pomiędzy poręczą a krawężnikiem powinna być umieszczona w połowie wysokości poprzeczka lub przestrzeń ta powinna być wypełniona w sposób zabezpieczający pracowników przed upadkiem z wysokości.

§ 15 [8]; § 106 [2]

Termin realizacji – na bieżąco.

7. Czy drabiny, kłamry, pomosty są stabilne i zabezpieczone przed nieprzewidywalną zmianą położenia i posiadają odpowiednią wytrzymałość?

Przy pracach na: drabinach, klamrach, rusztowaniach i innych podwyższeniach nieprzeznaczonych na pobyt ludzi, należy zapewnić, aby drabiny, klamry, rusztowania, pomosty i inne urządzenia były stabilne i zabezpieczone przed nieprzewidywaną zmianą położenia oraz posiadały odpowiednią wytrzymałość na przewidywane obciążenie. W widocznym miejscu pomostu roboczego powinny być umieszczone czytelne informacje o wielkości dopuszczalnego obciążenia.

§ 108, § 110 [2]

Termin realizacji – na bieżąco.

8. Czy prace na wysokości wymagające stosowania środków ochrony indywidualnej są wykonywane przez co najmniej dwie osoby?

Pracodawca jest obowiązany zapewnić, aby prace, wykonywane na wysokości powyżej 2 m w przypadkach, w których wymagane jest zastosowanie środków ochrony indywidualnej przed upadkiem z wysokości, były wykonywane przez co najmniej dwie osoby, w celu zapewnienia asekuracji.

art. 225. § 1 [1]; zał. [20]

Termin realizacji – na bieżąco.

ROBOTY ZIEMNE

1 Czy ściany wykopów są odpowiednio zabezpieczone przez obudowanie lub skarpowanie?

Pamiętaj, wykopy o ścianach pionowych nieumocnionych, bez rozparcia lub podparcia, mogą być wykonywane tylko do głębokości 1 m w gruntach zwartych, w przypadku gdy teren przy wykopie nie jest obciążony w pasie o szerokości równej głębokości wykopu. Wykopy bez umocnień, o głębokości większej niż 1 m, lecz nie większej od 2 m, można wykonywać, jeżeli pozwalają na to wyniki badań gruntu i dokumentacja geologiczno-inżynierska. Zabezpieczenie ażurowe ścian wykopów można stosować tylko w gruntach zwartych. Stosowanie zabezpieczenia ażurowego ścian wykopów w okresie zimowym jest zabronione. Niedo-

puszczalne jest używanie elementów obudowy wykopu niezgodnie z przeznaczeniem.

W czasie wykonywania wykopów ze skarpami o bezpiecznym nachyleniu, należy:

1) w pasie terenu przylegającego do górnej krawędzi skarpy, na szerokości równej trzykrotnej głębokości wykopu, wykonać spadki umożliwiające łatwy odpływ wód opadowych w kierunku od wykopu;

2) likwidować naruszenie struktury gruntu skarpy, usuwając naruszony grunt, z zachowaniem bezpiecznego nachylenia w każdym punkcie skarpy;

3) sprawdzać stan skarpy po deszczu, mrozie lub po dłuższej przerwie w pracy.

Bezpieczne nachylenie ścian wykopów powinno być określone w dokumentacji projektowej wówczas, gdy:

1) roboty ziemne są wykonywane w gruncie nawodnionym,

2) teren przy skarpie wykopu ma być obciążony w pasie równym głębokości wykopu,

3) grunt stanowią łąki skłonne do pęcznienia,

4) wykopu dokonuje się na terenach osuwiskowych,

5) głębokość wykopu wynosi więcej niż 4 m.

W czasie zasypywania obudowanych wykopów zabezpieczenie należy demontować od dna wykopu i stopniowo usuwać je, w miarę zasypywania wykopu.

Zabezpieczenie można usuwać jednoetapowo z wykopów wykonanych:

1) w gruntach spoistych – na głębokości nie większej niż 0,5 m;

2) w pozostałych gruntach – na głębokości nie większej niż 0,3 m.

W czasie wykonywania robót ziemnych nie powinno dopuszczać się do tworzenia się nawisów gruntu.

§ 147, § 148, § 149, § 156, § 157 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

2. Czy do stanowisk pracy w wykopach prowadzą bezpieczne zejścia, rozmieszczone w odległościach max. 20 m?

Jeżeli wykop osiągnie głębokość większą niż 1 m od poziomu terenu, należy wykonać zejście (wejście) do wykopu. Odległość pomiędzy zejściami (wejściami) do wykopu nie powinna przekraczać 20 m. Wcho-

dzenie do wykopu i wychodzenie po rozporach oraz przemieszczanie osób urządzeniami służącymi do wydobywania urobku jest zabronione.

§151 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

3. Czy urobek jest prawidłowo składowany?

Składowanie urobku, materiałów i wyrobów jest zabronione:

- w strefie klina naturalnego odłamu gruntu, jeżeli ściany wykopu nie są obudowane,
- w odległości mniejszej niż 0,6 m od krawędzi wykopu, jeżeli ściany wykopu są obudowane oraz jeżeli obciążenie urobku jest przewidziane w doborze obudowy.

§ 154 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

4. Czy roboty ziemne z użyciem sprzętu zmechanizowanego są prowadzone zgodnie z przepisami i zasadami bhp?

W czasie wykonywania koparką wykopów wąskoprzestrzennych należy wykonywać obudowę wyłącznie z zabezpieczonej części wykopu lub zastosować obudowę prefabrykowaną, z użyciem wcześniej przewidzianych urządzeń mechanicznych. Każdorazowe rozpoczęcie robót w wykopie wymaga sprawdzenia stanu jego obudowy lub skarp. Jeżeli roboty odbywają się w wykopie wąskoprzestrzennym jednocześnie z transportem urobku, wykop przykrywa się szczelnym i wytrzymałym zabezpieczeniem. Pojemniki do transportu urobku powinny być załadowane poniżej górnej ich krawędzi. Ruch środków transportowych obok wykopów powinien odbywać się poza granicą klina naturalnego odłamu gruntu. Koparka w czasie pracy powinna być ustawiona w odległości od wykopu co najmniej 0,6 m poza granicą klina naturalnego odłamu gruntu. Przy wykonywaniu robót ziemnych sprzętem zmechanizowanym należy wyznaczyć w terenie strefę niebezpieczną i odpowiednio ją oznakować. Przebywanie osób pomiędzy ścianą wykopu a koparką, nawet w czasie postoju, jest zabronione.

§ 150, § 152, § 153, § 155, § 158, § 159 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

5. Czy w trakcie zakładania obudowy lub układania rur w wykopie pracownicy są odpowiednio zabezpieczeni?

Zakładanie obudowy lub montaż rur w uprzednio wykonanym wykopie o ścianach pionowych i na głębokości poniżej 1 m wymaga tymczasowego zabezpieczenia osób klatkami osłonowymi lub obudową prefabrykowaną.

§ 162 [8].

Przed rozpoczęciem robót.

6. Czy ruch pojazdów odbywa się poza strefą naturalnego klina odłamu gruntu?

Ruch środków transportowych obok wykopów powinien odbywać się poza granicą klina naturalnego odłamu gruntu.

§ 155 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

7. Czy roboty murarskie lub betoniarskie są prowadzone zgodnie z przepisami?

Każdorazowe rozpoczęcie robót w wykopie wymaga sprawdzenia stanu jego obudowy lub skarp.

§ 152 [8]

Termin realizacji -na bieżąco.

8. Czy zasypywanie wykopu odbywa się zgodnie z przepisami bhp?

W czasie zasypywania obudowanych wykopów zabezpieczenie należy demontować od dna wykopu i stopniowo usuwać je, w miarę zasypywania wykopu. Zabezpieczenie można usuwać jednoetapowo z wykopów wykonanych:

- 1) w gruntach spoistych – na głębokości nie większej niż 0,5 m;
- 2) w pozostałych gruntach – na głębokości nie większej niż 0,3 m.

§ 156 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

PRZENOŚNIKI

1. Czy zapewniona jest ochrona przed pochwyceniem przez części ruchome?

Elementy ruchome i inne części maszyn, które w razie zetknięcia się z nimi stwarzają zagrożenie, powinny być do wysokości co najmniej 2,5 m od poziomu podłogi (podestu) stanowiska pracy osłonięte lub zaopatrzone w inne skuteczne urządzenia ochronne, z wyjątkiem przypadków, gdy spełnienie tych wymagań nie jest możliwe ze względu na funkcję maszyny. Pasy, łańcuchy, taśmy, koła zębate i inne elementy układów napędowych oraz części maszyn zagrażające spadnięciem, znajdujące się nad stanowiskami pracy lub przejściami na wysokości ponad 2,5 m od poziomu podłogi, powinny być osłonięte co najmniej od dołu trwałymi osłonami. Osłony stosowane na maszynach powinny uniemożliwiać bezpośredni dostęp do strefy niebezpiecznej. Osłony niepełne (wykonane z siatki, blachy perforowanej, prętów itp.) powinny znajdować się w takiej odległości od elementów niebezpiecznych, aby przy danej wielkości i kształcie otworów nie było możliwe bezpośrednie dotknięcie tych elementów. Maszyny powinny być oznakowane znakami i barwami bezpieczeństwa. Urządzenie nośne i instalacja przenośnika powinny być zbudowane w sposób zapewniający bezpieczeństwo pracy. Przenośniki taśmowe stałe powinny posiadać osłony rolek i bębnow prowadzących.

§ 55 [2]; § 4, § 28 [37]

Termin realizacji – na bieżąco.

2. Czy zapewniona jest ochrona przed urazami powodowanymi przez spadający czynnik materialny transportowany przenośnikiem?

Przenośniki członowe płytowe powinny być zaopatrzone wzdłuż swojej linii w ochronne listwy zapobiegające spadnięciu przenoszonych przedmiotów. Przenośniki członowe półkowe powinny posiadać urządzenia nośne skonstruowane w sposób uniemożliwiający spadnięcie materiałów. Przenośniki członowo-kołyskowe powinny mieć otwory załadunkowo-wyładowcze skonstruowane w sposób uniemożliwiający zgniecenie rąk pracownika.

§ 38, § 39, § 40 [37]

Termin realizacji – na bieżąco.

3. Czy przenośnik posiada automatyczne urządzenie ochronne do zatrzymania go w miejscu i uniemożliwiające ruch wsteczny w razie uszkodzenia elementów przenośnika?

Przenośniki powinny posiadać automatyczne urządzenia ochronne, służące do zatrzymywania przenośnika w miejscu i uniemożliwiające ruch wsteczny w razie uszkodzenia napędu lub części nośnych.

§ 25 [37]

Termin realizacji – na bieżąco.

4. Czy elementy sterownicze mające wpływ na bezpieczeństwo są widoczne i możliwe do identyfikowania oraz odpowiednio oznakowane?

Każda maszyna powinna być wyposażona w element sterowniczy przeznaczony do jej całkowitego i bezpiecznego zatrzymywania. Gdy jest to konieczne w związku z zagrożeniami, jakie stwarza maszyna, i jej nominalnym czasem zatrzymania się, maszyna powinna być wyposażona w urządzenie do zatrzymywania awaryjnego. Elementy sterownicze maszyn mające wpływ na bezpieczeństwo pracowników, muszą być widoczne i możliwe do zidentyfikowania oraz odpowiednio oznakowane zgodnie z wymaganiami określonymi w Polskich Normach. Elementy sterownicze powinny być usytuowane poza strefami zagrożenia w taki sposób, aby ich obsługa nie powodowała jakichkolwiek zagrożeń, w szczególności spowodowanych ich niezamierzonym użyciem. Maszyny powinny być wyposażone w łatwo odróżniające się i odpowiednio oznakowane urządzenia do odłączania od wszystkich źródeł energii. Włączenie zasilania energią nie może powodować zagrożenia dla obsługi. W przypadku zespołowej obsługi maszyny lub gdy stwarza ona zagrożenie dla otoczenia, należy zapewnić sygnalizację ostrzegawczą i alarmową – łatwo dostrzegalną i zrozumiałą. Maszyny wielostanowiskowe powinny być wyposażone w urządzenia sygnalizacji dźwiękowej lub świetlnej automatycznie wysyłające sygnały uprzedzające o uruchomieniu maszyny. Sygnały powinny być odbierane na wszystkich stanowiskach pracy przy danej maszynie.

§ 52, § 53, § 54 [2]; §9 [36]

Termin realizacji – na bieżąco.

EKSPLOATACJA URZĄDZEŃ TRANSPORTU BLISKIEGO (UTB) PODLEGAJĄCYCH DOZOROWI TECHNICZNEMU

1. Czy pracodawca posiada aktualną decyzję UDT zezwalającą na eksploatację urządzenia?

Urządzenia techniczne objęte dozorem technicznym mogą być eksploatowane tylko na podstawie decyzji zezwalającej na ich eksploatację, wydanej przez organ właściwej jednostki dozoru technicznego.

Pamiętaj, że kto dopuszcza do eksploatacji urządzenie techniczne:

1) bez otrzymania decyzji organu właściwej jednostki dozoru technicznego o dopuszczeniu urządzenia do eksploatacji lub obrotu,

2) wbrew decyzji organu właściwej jednostki dozoru technicznego o wstrzymaniu eksploatacji lub wycofaniu z obrotu urządzenia technicznego,

podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Tej samej karze podlega ten, kto przerabia urządzenie techniczne bez zgody organu właściwej jednostki dozoru technicznego.

art. 14, art. 63 [16]

Termin realizacji – przed rozpoczęciem eksploatacji urządzenia.

2. Czy wyposażono urządzenie w stanowiskową instrukcję obsługi (instrukcję bhp) dostępną dla obsługującego?

UTB powinny być eksploatowane zgodnie z instrukcją eksploatacji i użytkowane zgodnie z przeznaczeniem. Eksploatacja UTB w przypadku innego zastosowania niż przeznaczenie określone przez wytwórcę lub w warunkach kolizyjnej lokalizacji jest dozwolona za zgodą organu właściwej jednostki dozoru technicznego (nie dotyczy przypadków kolizyjnej lokalizacji UTB na terenie budowy). W przypadku gdy obsługujący UTB nie jest w stanie obserwować całej drogi, jaką pokonuje ładunek, osoba kierująca ładunkiem powinna pozostawać w ciągłym kontakcie z obsługującym. Powinny być zapewnione środki organizacyjne zapobiegające możliwym kolizjom ładunku. W przypadku gdy ładunek ma być podniesiony przez dwa lub więcej UTB, instrukcja eksploatacji po-

winna zawierać odpowiednią procedurę zapewniającą właściwą koordynację pracy współpracujących UTB.

Eksploatujący powinien wyposażyć UTB w stanowiskową instrukcję obsługi, opracowaną na podstawie instrukcji eksploatacji i dostępną dla obsługującego.

§ 4, § 9, § 17 [35]

Termin realizacji – przed przystąpieniem do eksploatacji.

3. Czy jest prowadzony dziennik konserwacji urządzenia?

Eksploatujący powinien dla każdego UTB założyć i przechowywać dziennik konserwacji prowadzony przez konserwującego, w którym odnotowuje on wykonywane czynności.

§ 11 [35]

Termin realizacji – przed przystąpieniem do eksploatacji.

4. Czy przestrzegane są terminy i zakres przeglądów konserwacyjnych?

Do konserwującego należy w szczególności:

- 1) przestrzeganie instrukcji eksploatacji;
- 2) dokonywanie przeglądów konserwacyjnych UTB w terminach i zakresie określonych w instrukcji eksploatacji, w tym sprawdzanie:
 - a) stanu technicznego mechanizmów napędowych, układów hamulcowych oraz cięgien nośnych i ich zamocowań,
 - b) działania elementów bezpieczeństwa i ograniczników ruchowych,
 - c) działania urządzeń sterujących, sygnalizacyjnych i oświetleniowych,
 - d) prawidłowości obsługi UTB;
- 3) sprawdzanie przez oględziny, nie rzadziej niż co 12 miesięcy jeżeli w instrukcji eksploatacji nie ustalono innych terminów, stanu:
 - a) konstrukcji nośnej, w szczególności połączeń spawanych, nitowanych i rozłącznych,
 - b) toru jezdnego dźwignic szynowych,
 - c) instalacji ochrony przeciwporażeniowej;
- 4) bieżące usuwanie usterek i innych nieprawidłowości w działaniu UTB;
- 5) odnotowywanie z podaniem daty i potwierdzanie podpisem w dzienniku konserwacji wyników przeglądów i wykonywanych czynności;

6) bezzwłoczne powiadomianie eksploatującego UTB o nieprawidłowościach, które spowodowały konieczność wyłączenia UTB z eksploatacji, i dokonywanie odpowiedniego wpisu do dziennika konserwacji.

Przeglądy konserwacyjne powinny być wykonywane nie rzadziej niż w terminach określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia [35], o ile wytwórca nie określa inaczej.

§ 14 [35].

Termin realizacji – na bieżąco.

TRANSPORT

1. Czy drogi komunikacyjne są dostosowane do środków transportu wewnętrznego oraz przewożonego ładunku?

Dla pojazdów używanych w trakcie wykonywania robót budowlanych wyznacza się miejsca postojowe na terenie budowy. Szerokość drogi przeznaczonej dla ruchu pieszego jednokierunkowego powinna wynosić co najmniej 0,75 m, a dwukierunkowego – 1,2 m. Pochylenie, po których dokonuje się ręcznego przenoszenia ciężarów, nie powinny mieć spadków większych niż 10%.

Drogi komunikacyjne dla wózków i taczek nie mogą być nachylone więcej niż:

- 1) dla wózków szynowych – 4%;
- 2) dla wózków bezzynowych – 5%;
- 3) dla taczek – 10%.

Drogi komunikacyjne dla wózków i taczek, usytuowane nad poziomem terenu powyżej 1 m, zabezpiecza się balustradą. Balustrada składa się z deski krawężnikowej o wysokości 0,15 m i poręczy ochronnej umieszczonej na wysokości 1,1 m. Wolną przestrzeń pomiędzy deską krawężnikową a poręczą wypełnia się w sposób zabezpieczający pracowników przed upadkiem z wysokości. Przejścia o pochyleniu większym niż 15% zapatruje się w listwy umocowane poprzecznie, w odstępach nie mniejszych niż 0,4 m lub w schody o szerokości nie mniejszej niż 0,75 m, co najmniej z jednostronnym zabezpieczeniem balustradą. Przejścia i strefy nie-

bezpieczne oświetla się i oznakowuje znakami ostrzegawczymi lub znakami zakazu. Wyjścia z magazynów oraz przejścia pomiędzy budynkami wychodzące na drogi zabezpiecza się poręczami ochronnymi umieszczonymi na wysokości 1,1 m lub w inny sposób, w szczególności labiryntami. Przed skrzyżowaniem dróg z napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi, w odległości nie mniejszej niż 15 m, ustawia się oznakowane bramki, oświetlone w warunkach ograniczonej widoczności, wyznaczające dopuszczalne gabaryty przejeżdżających pojazdów.

§ 11, § 12, § 13, § 14, § 15, § 16, § 17, § 18, § 19 [8].

Termin realizacji – na bieżąco.

2. Czy drogi i przejścia są właściwie zabezpieczone przed zagrożeniem spadania przedmiotów z góry?

Przejścia i przejazdy w strefie niebezpiecznej, w której istnieje zagrożenie spadania z wysokości przedmiotów, zabezpiecza się daszkami ochronnymi o szerokości co najmniej o 0,5 m więcej z każdej strony niż szerokość przejścia lub przejazdu. Daszki ochronne powinny znajdować się na wysokości nie mniejszej niż 2,4 m nad terenem w najniższym miejscu i być nachylone pod kątem 45° w kierunku źródła zagrożenia. Pokrycie daszków powinno być szczelne i odporne na przebicie przez spadające przedmioty.

Strefa niebezpieczna w swym najmniejszym wymiarze liniowym, liczącym od płaszczyzny obiektu budowlanego, nie może wynosić mniej niż 1/10 wysokości, z której mogą spadać przedmioty, lecz nie mniej niż 6 m. W zwartej zabudowie miejskiej strefa niebezpieczna, o której mowa wyżej, może być zmniejszona pod warunkiem zastosowania innych rozwiązań technicznych lub organizacyjnych, zabezpieczających przed spadaniem przedmiotów.

§ 20, § 21, § 22 [8].

Termin realizacji – na bieżąco.

3. Czy opracowano zasady ruchu po drogach placu budowy?

Pracodawca jest obowiązany zapewnić opracowanie zasad ruchu na drogach wewnątrzzakładowych, zgodnych z przepisami prawa o ruchu drogowym, w których należy określić w szczególności maksymalne prędkości środków transportu i komunikacji uzależnione od szerokości dróg, natężenia ruchu, widoczności itp.

§ 66 [2]

Termin realizacji – przed przystąpieniem do robót.

4. Czy oznakowano drogi zgodnie z przepisami prawa o ruchu drogowym?

Drogi powinny być oznakowane znakami drogowymi zgodnymi z przepisami prawa o ruchu drogowym.

§ 66 [2]

Termin realizacji – na bieżąco.

5. Czy przestrzegane są normy dotyczące ręcznego przenoszenia przedmiotów?

Przy przemieszczaniu przedmiotów przez jednego pracownika masa tych przedmiotów nie może przekraczać:

- 1) 30 kg – przy pracy stałej,
- 2) 50 kg – przy pracy dorywczej.

Niedopuszczalne jest ręczne przenoszenie przedmiotów o masie przekraczającej 30 kg na wysokość powyżej 4 m lub na odległość przekraczającą 25 m. Podczas oburęcznego przemieszczania przedmiotów siła użyta przez pracownika niezbędna do zapoczątkowania ruchu przedmiotu nie może przekraczać wartości:

- 1) 300 N – przy pchaniu,
- 2) 250 N – przy ciągnięciu,

podane wartości określają składową siły mierzoną równoległe do podłoża.

Wartości sił używanych przez pracownika do poruszania elementów urządzeń służących do ręcznego przemieszczania przedmiotów (w szczególności dźwigni, korb, kół) nie mogą przekraczać:

- 1) 250 N – w przypadku obsługi oburęcznej,
- 2) 120 N – w przypadku obsługi jednoręcznej.

Dopuszczalne jest ręczne przetaczanie przedmiotów o kształtach okrągłych (w szczególności beczek, rur o dużych średnicach), pod warunkiem zachowania wartości sił określonych przy pchaniu i ciągnięciu, a ponadto przy spełnieniu następujących wymagań:

- 1) masa ręcznie przetaczanych przedmiotów po terenie poziomym nie może przekraczać 300 kg na jednego pracownika,
- 2) masa ręcznie włączanych przedmiotów na pochylnie przez jednego pracownika nie może przekraczać 50 kg.

Przenoszenie przedmiotów, których długość przekracza 4 m i masa 30 kg, powinno odbywać się zespołowo, pod warunkiem, aby na jednego pracownika przypadała masa nie przekraczająca:

- 1) 25 kg – przy pracy stałej,
- 2) 42 kg – przy pracy dorywczej.

Niedopuszczalne jest zespołowe przemieszczanie przedmiotów o masie przekraczającej 500 kg.

Przy zespołowym przenoszeniu przedmiotów należy zapewnić:

1) dobór pracowników pod względem wzrostu i wieku oraz nadzór pracownika doświadczonego w zakresie stosowania odpowiednich sposobów ręcznego przemieszczania przedmiotów i organizacji pracy, wyznaczonego w tym celu przez pracodawcę,

2) odstępy pomiędzy pracownikami co najmniej 0,75 m oraz stosowanie odpowiedniego sprzętu pomocniczego.

Przenoszenie przedmiotów długich i o dużej masie powinno odbywać się przy zastosowaniu sprzętu pomocniczego, pozwalającego na transport takich przedmiotów z możliwie najmniejszym unoszeniem ich ponad poziom podłoża. W przypadku zespołowego przenoszenia na ramionach przedmiotów należy zapewnić, aby pracownicy:

1) wkładali i opuszczali przenoszony przedmiot jednocześnie i na komendę,

2) znajdowali się po jednej stronie przenoszonego przedmiotu,

3) używali środków ochrony indywidualnej chroniących ramiona.

Organizacja i metody prac związanych z ręcznym przemieszczaniem materiałów mogących stwarzać zagrożenia w związku z ich właściwościami (żrących, trujących, pyłących) powinny eliminować lub ograniczać te zagrożenia. Niedopuszczalne jest przenoszenie przez jednego pracownika materiałów ciekłych – gorących, żrących albo o właściwościach szkodliwych dla zdrowia, których masa wraz z naczyniem i uchwytem przekracza 25 kg. Balony szklane z kwasami lub innymi cieczami żrącymi powinny być przewożone na specjalnych wózkach.

W wyjątkowych przypadkach balony mogą być przenoszone przez dwóch pracowników w odpowiednio wytrzymałych koszach z uchwytami. Niedopuszczalne jest przenoszenie balonów na plecach lub przed sobą. Ręczne przemieszczanie i przewożenie ciężarów o masie przekraczającej ustalone normy jest niedopuszczalne.

§ 63 [2]; § 13, § 14, § 15, § 16, § 17, § 18, § 19, § 20 [24]

Termin realizacji – na bieżąco.

6. Czy ręczne prace transportowe wykonywane są zgodnie z przepisami i zasadami bhp?

Pracodawca jest obowiązany stosować odpowiednie rozwiązania techniczne i organizacyjne zmierzające do wyeliminowania ręcznych prac transportowych. Jeśli nie ma możliwości wyeliminowania ręcznych prac transportowych, pracodawca jest obowiązany organizować odpowiednio pracę i wyposażać pracowników w niezbędny sprzęt pomocniczy oraz środki ochrony indywidualnej w celu zmniejszenia uciążliwości i zagrożeń związanych z wykonywaniem tych czynności. W przypadku przemieszczania narzędzi lub części maszyn, nawet tych o niewielkiej masie, które mogą stwarzać zagrożenie przez swoje właściwości – takie jak: kształt oraz materiał, należy stosować środki specjalne.

Pracodawca jest obowiązany oceniać ryzyko zawodowe występujące przy ręcznych pracach transportowych, w szczególności biorąc pod uwagę:

- 1) masę przemieszczanego przedmiotu, jego rodzaj i położenie środka ciężkości,
- 2) warunki środowiska pracy, w tym w szczególności temperaturę i wilgotność powietrza oraz poziom czynników szkodliwych dla zdrowia,
- 3) organizację pracy, w tym stosowane sposoby wykonywania pracy,
- 4) indywidualne predyspozycje pracownika, takie jak sprawność fizyczna, wiek i stan zdrowia.

Ocena ryzyka powinna być dokonywana przy organizowaniu ręcznych prac transportowych, a także po każdej zmianie organizacji pracy. Na podstawie oceny ryzyka zawodowego pracodawca jest obowiązany podejmować działania mające na celu usunięcie stwierdzonych zagrożeń. Przed dopuszczeniem pracownika do ręcznych prac transportowych pracodawca jest obowiązany:

- 1) przeszkolić pracowników w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym w szczególności w zakresie prawidłowych sposobów wykonywania ręcznych prac transportowych, w trybie określonym w odrębnych przepisach,
- 2) zapewnić pracownikom informacje dotyczące przemieszczanego przedmiotu, w szczególności: jego masy i położenia jego środka ciężkości, zwłaszcza w przypadku, gdy masa jest nierównomiernie rozłożona,

3) informować pracowników o wszystkich aspektach bezpieczeństwa i higieny pracy oraz wymaganiach ergonomii, w tym o wynikach oceny ryzyka zawodowego oraz o środkach bezpieczeństwa zapobiegających urazom, a zwłaszcza urazom kręgosłupa. W przypadku stwierdzenia, że sposób wykonywania pracy jest nieprawidłowy i stwarza zagrożenia – pracodawca jest obowiązany zapewnić wstrzymanie tych prac do czasu zastosowania odpowiednich działań eliminujących te zagrożenia.

Organizacja ręcznych prac transportowych, w tym stosowane metody pracy powinny zapewnić w szczególności:

1) ograniczenie długotrwałego wysiłku fizycznego, w tym zapewnienie odpowiednich przerw w pracy na odpoczynek,

2) wyeliminowanie nadmiernego obciążenia układu mięśniowo-szkieletowego pracownika, a zwłaszcza urazów kręgosłupa, związanego z rytmem pracy wymuszonym procesem pracy,

3) ograniczenie do minimum odległości ręcznego przemieszczania przedmiotów,

4) uwzględnienie wymagań ergonomii.

Przy ręcznym przemieszczaniu przedmiotów – tam gdzie jest to możliwe – należy zapewnić sprzęt pomocniczy odpowiednio dobrany do ich wielkości, masy i rodzaju, zapewniający bezpieczne i dogodne wykonywanie pracy.

Organizując ręczne prace transportowe należy zapewnić uwzględnienie wymagań ergonomii, a w szczególności:

1) przemieszczane przedmioty należy przenosić jak najbliżej ciała,

2) sposoby ręcznego przemieszczania przedmiotów powinny eliminować ryzyko urazów, a w szczególności urazów kręgosłupa. Sposoby te powinny w szczególności wykluczać przemieszczanie przedmiotów, jeżeli:

a) czynności te mogą być wykonywane tylko za pomocą skrętu tułowia,

b) istnieje możliwość wystąpienia nagłych ruchów przemieszczanego przedmiotu,

c) ciało pracownika znajduje się w niestabilnej pozycji,

d) pochylenie tułowia pracownika przekracza 45°.

Przedmiot przemieszczany ręcznie nie powinien ograniczać pola widzenia pracownika. Przy pracach związanych z ręcznym przemieszcza-

niem przedmiotów należy zapewnić wystarczającą przestrzeń, zwłaszcza w płaszczyźnie poziomej, umożliwiającą zachowanie prawidłowej pozycji ciała pracownika podczas pracy. Niedopuszczalne jest ręczne przemieszczanie przedmiotów przez pomieszczenia, schody, korytarze albo drzwi zbyt wąskie w stosunku do rozmiarów tych przedmiotów, jeżeli stwarza to zagrożenia wypadkowe. Powierzchnia, po której są przemieszczane ręcznie przedmioty, powinna być równa, stabilna i nieśliska.

Pracodawca, u którego wykonywane są prace związane z ręcznym przemieszczaniem przedmiotów nieporęcznych, niestabilnych, ze zmiennym środkiem ciężkości i innych, które z powodu ich masy, kształtu lub właściwości mogą spowodować zagrożenie wypadkowe, określa w instrukcji szczegółowe zasady bezpiecznego postępowania przy przemieszczaniu takich przedmiotów. Instrukcja ta powinna określać w szczególności sposoby postępowania przy przemieszczaniu tych przedmiotów:

1) przedmiot nieporęczny lub trudny do utrzymania powinien być przemieszczany przy użyciu odpowiedniego sprzętu pomocniczego zapewniającego bezpieczeństwo podczas pracy,

2) przedmioty, których środek ciężkości po ustawieniu w pozycji do podnoszenia i po podniesieniu znajdowałby się powyżej połowy wysokości przedmiotu, nie powinny być przenoszone ręcznie, chyba że do przeniesienia przedmiotu zastosowano uchwyty znajdujące się powyżej środka ciężkości,

3) zwoje taśmy, drutu, kabla itp. przedmioty podczas ich przenoszenia powinny być zabezpieczone przed rozwinięciem i wyginaniem,

4) w razie konieczności przenoszenia przedmiotu trzymanego w odległości większej niż 30 cm od tułowia, należy zmniejszyć o połowę dopuszczalną masę przedmiotu przypadającą na jednego pracownika lub zapewnić wykonywanie tych czynności przez co najmniej dwóch pracowników. Ostre, wystające elementy przedmiotów przemieszczanych powinny być zabezpieczone w sposób zapobiegający powstawaniu urazów. Opakowania przedmiotów przemieszczanych ręcznie powinny być wykonane z odpowiednio wytrzymałych materiałów oraz nie powinny stwarzać zagrożeń wypadkowych związanych w szczególności z ich kształtem, w tym ostrymi krawędziami. Jeżeli kształt lub rozmiar opakowania przeznaczonego do ręcznego przemieszczania przedmiotów utrudnia lub uniemożliwia bezpieczne ich przemieszczanie, opakowanie

takie powinno być wyposażone w odpowiednie uchwyty.

Sposób rozmieszczenia przedmiotów w opakowaniach powinien zapewnić ich stabilność podczas przemieszczania. Niedopuszczalne jest przenoszenie i przetaczanie przedmiotów po pochylniach, nie związanych w sposób stały z konstrukcją budynku, o kącie nachylenia ponad 15°, oraz przenoszenie po schodach o kącie nachylenia ponad 60°. Niedopuszczalne jest przebywanie pracownika między legarami podczas przetaczania przedmiotów po pochyło ustawionych legarach.

§ 62 [2]; § 13 [34]; § 3, § 4, § 5, § 6, § 7, § 8, § 9, § 10, § 11, § 12 [24]

7. Czy przestrzegane są normy dotyczące przemieszczania przy pomocy taczek i ręcznie poruszanych wózków?

Dopuszczalna masa ładunku przemieszczanego na wózku po terenie płaskim o twardej nawierzchni nie może przekraczać 450 kg na pracownika, łącznie z masą wózka. Przy przemieszczaniu ładunku na wózku po pochyleniach większych niż 5% masa ładunku, łącznie z masą wózka, nie może przekraczać 350 kg. Niedopuszczalne jest ręczne przemieszczanie ładunków na wózkach po pochyleniach powierzchni większych niż 8% oraz na odległość większą niż 200 m. Wózki powinny zapewniać stabilność przy załadunku i rozładunku. Wózki przemieszczane na szynach oraz wózki kołowe przemieszczane na pochyleniach powinny posiadać sprawnie działające hamulce. Masa ładunku przemieszczanego na wózku szynowym po terenie poziomym, łącznie z masą wózka, nie może przekraczać 600 kg na pracownika. Przy przemieszczaniu ładunku na wózku na pochyleniach torów większych niż 2% masa ładunku, łącznie z masą wózka, nie może przekraczać 450 kg na pracownika.

Niedopuszczalne jest przemieszczanie ładunków na wózkach szynowych na pochyleniach torów większych niż 4% oraz na odległość przekraczającą 400 m. Odległość między pojedynczymi wózkami na pochyleniach torów powinna wynosić co najmniej 25 m, a pomiędzy zestawami złożonymi z kilku wózków – co najmniej 50 m. Hamulce wózków szynowych przemieszczanych w zestawie powinny być sprawne, tak aby gwarantowały szybkie zatrzymanie zestawu. Wszystkie wózki wchodzące w skład zestawu powinny być ze sobą połączone. Wózki-wywrotki powinny posiadać sprawnie funkcjonujące urządzenia zabezpieczające przed przypadkowym przechyleniem się koleby lub skrzyni oraz urządzenia do unieruchomienia wózków w czasie przechylania koleby lub

skrzyni. Sposób ładowania oraz rozmieszczenia ładunków na wózkach i taczkach powinien zapewniać ich równowagę i stabilność podczas przemieszczania. Przedmioty przewożone na wózkach nie powinny wystawać poza obrys wózka i przysłaniać pola widzenia. W wyjątkowych przypadkach dopuszczalne jest przewożenie przedmiotów w warunkach niespełnienia tych wymagań, o ile praca odbywa się pod nadzorem zapewniającym bezpieczne jej wykonanie. Masa ładunku przemieszczanego na taczce, łącznie z masą taczki, nie może przekraczać: 100 kg – po twardej nawierzchni i 75 kg – po nawierzchni nieutwardzonej. Niedopuszczalne jest przemieszczanie ładunku na taczce po pochyleniach większych niż 8% oraz na odległość przekraczającą 200 m.

§ 21, § 22, § 23, § 24 [24]

Termin realizacji – na bieżąco.

ŻURAWIE

1. Czy żuraw jest wyposażony w tablicę informującą o udźwigu dopuszczalnym?

Żurawie powinny być wyposażone w tablice znamionowe z oznaczeniem dopuszczalnego udźwigu, a w przypadku udźwigu zmiennego powinien być podany jego wymagany udźwig przy określonych położeniach wysięgnika lub wózka na wysięgniku poziomym.

Wszystkie żurawie powinny być zaopatrzone w tablice z określeniem dopuszczalnego udźwigu. Tablica powinna być umieszczona w miejscu widocznym. Napis powinien być czytelny.

§ 88 [8], § 26 [33]

Termin realizacji – na bieżąco.

2. Czy torowisko żurawia jest we właściwym stanie technicznym?

Do obowiązków konserwującego należy sprawdzanie przez oględziny, nie rzadziej niż co 12 miesięcy, jeżeli w instrukcji eksploatacji nie ustalono innych terminów, stanu konstrukcji nośnej, w szczególności połączeń spawanych, nitowanych i rozłącznych, toru jezdnego dźwignic

szynowych. Wyniki przeglądów i wykonywanych czynności powinny być odnotowywane w dzienniku konserwacji z podaniem daty i potwierdzone podpisem.

§ 14 [35]

Termin realizacji – przed terminem określonym w instrukcji eksploatacji, nie rzadziej niż co 12 miesięcy.

3 Czy elementy sterownicze i sygnalizacyjne żurawia są we właściwym stanie technicznym?

Do obowiązków konserwującego należy dokonywanie przeglądów konserwacyjnych żurawia w terminach i zakresie określonych w instrukcji eksploatacji, w tym sprawdzanie: stanu technicznego mechanizmów napędowych, układów hamulcowych oraz cięgien nośnych i ich zamocowań, działania elementów bezpieczeństwa i ograniczników ruchowych, działania urządzeń sterujących, sygnalizacyjnych i oświetleniowych.

§ 14 [35]

Termin realizacji – przeglądy konserwacyjne powinny być wykonywane nie rzadziej niż w terminach określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia, o ile wytwórca nie określa inaczej.

4. Czy właściwy stan instalacji odgromowej żurawia jest udokumentowany aktualnymi pomiarami?

Dla żurawi montowanych w miejscu eksploatacji powinna być dostarczona dokumentacja uzupełniająca zawierająca w szczególności protokoły pomiarów rezystancji izolacji obwodów elektrycznych, skuteczności ochrony przeciwporażeniowej oraz instalacji odgromowej.

Do konserwującego należy dokonywanie przeglądów konserwacyjnych żurawia w terminach i zakresie określonych w instrukcji eksploatacji, w tym sprawdzanie instalacji ochrony przeciwporażeniowej. Wyniki przeglądów i wykonywanych czynności powinny być odnotowywane w dzienniku konserwacji z podaniem daty i potwierdzone podpisem.

§ 6 i § 14 [35]

Termin realizacji – przeglądy konserwacyjne powinny być wykonywane nie rzadziej niż w terminach określonych w załączniku nr 2 do rozporządzenia, o ile wytwórca nie określa inaczej.

5. Czy prowadzona jest książka dyżurów i książka kontroli żurawia?

Dla każdego żurawia powinna być założona:

- książka dyżurów, do której dźwigowy każdej zmiany wpisuje uwagi o stanie żurawia i jego urządzeń,
- książka kontroli, do której wpisuje się wyniki wszystkich badań konstrukcji i urządzeń żurawia,
- dziennik konserwacji prowadzony przez konserwującego, w którym odnotowuje wykonywane czynności.

§ 5, § 6 [33], § 11 [35]

Termin realizacji – na bieżąco.

6. Czy oprzyrządowanie przeznaczone do podnoszenia ładunków przechowuje się w sposób zapewniający ochronę?

Oprzyrządowanie przeznaczone do podnoszenia ładunków przechowuje się w sposób zapewniający ochronę przed jego uszkodzeniem lub zniszczeniem. Oprzyrządowanie maszyn przeznaczonych do podnoszenia ładunków, jeżeli nie jest rozmontowywane po użyciu, oznakowuje się w celu poinformowania użytkowników o właściwościach oprzyrządowania.

§ 7 [36]

Termin realizacji – na bieżąco.

7. Czy do podnoszenia ładunku dobrano właściwe zawiesie (w zależności od obciążenia, miejsca uchwytu, sposobu podwieszenia ładunku, warunków środowiska)?

Pracodawca powinien podjąć działania mające na celu zapewnienie, że maszyny udostępnione pracownikom na terenie zakładu pracy lub w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę są właściwe do wykonywania pracy lub odpowiednio przystosowane do jej wykonywania oraz mogą być użytkowane bez pogorszenia bezpieczeństwa lub zdrowia pracowników. Pracodawca, dokonując wyboru maszyny, powinien brać pod uwagę specyficzne warunki i rodzaj wykonywanej pracy, a także istniejące w zakładzie pracy lub w miejscu pracy zagrożenia istotne dla bezpieczeństwa i zdrowia pracowników, w szczególności na stanowisku pracy; pracodawca powinien uwzględniać dodatkowe zagrożenia związane z użytkowaniem maszyny. Pracodawca powinien zastosować odpowiednie rozwiązania mające na celu zminimalizowanie ryzyka związanego z użytkowaniem maszyn, jeżeli maszyny nie mogą być użytkowane bez ryzyka dla bezpieczeństwa lub zdrowia pracowników. Maszyny

i oprzyrządowanie przeznaczone do podnoszenia ładunków dobiera się z uwzględnieniem wielkości ładunków, jakie będą nimi przenoszone, miejsc uchwytu, sposobu i miejsca umieszczenia ładunku, sprzętu do mocowania oraz warunków atmosferycznych, w jakich mogą być przemieszczane. Do eksploatującego należy w szczególności odpowiednie dobranie zawiesi z uwzględnieniem:

- 1) rodzaju i wartości przewidywanych obciążeń,
- 2) miejsc uchwytu,
- 3) sposobu podwieszania ładunku,
- 4) warunków środowiskowych.

§ 2, § 7 [36]; § 18 [35]

Termin realizacji – na bieżąco.

CZAS PRACY

1. Czy przestrzegane są normy czasu pracy operatora żurawia?

Pamiętaj, zatrudnianie dźwigowych ponad 8 godzin na dobę jest zabronione. Przy pracy na dwie lub więcej zmian – na każdą zmianę powinien być wyznaczony inny dźwigowy.

§ 4 [33]

Termin realizacji – na bieżąco.

MAGAZYNOWANIE I SKŁADOWANIE

1. Czy prawidłowo wyznaczono miejsca składowania materiałów?

Na terenie budowy wyznaczone miejsca do składowania materiałów i wyrobów należy, utwardzić i odwodnić. Składowiska materiałów, wyrobów i urządzeń technicznych wykonuje się w sposób wykluczający możliwość wywrócenia, zsunięcia, rozsunięcia się lub spadnięcia składowanych wyrobów i urządzeń.

§ 23, § 26 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

2. Czy przy składowaniu zachowane są wymagane odległości od energetycznych linii napowietrznych?

Sytuowanie stanowisk pracy, składowisk wyrobów i materiałów lub maszyn i urządzeń budowlanych bezpośrednio pod napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi lub w odległości liczonej w poziomie od skrajnych przewodów, mniejszej niż:

- 1) 3 m – dla linii o napięciu znamionowym nieprzekraczającym 1 kV;
- 2) 5 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 1 kV, lecz nieprzekraczającym 15 kV;
- 3) 10 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 15 kV, lecz nieprzekraczającym 30 kV;
- 4) 15 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 30 kV, lecz nieprzekraczającym 110 kV;
- 5) 30 m – dla linii o napięciu znamionowym powyżej 110 kV nie jest dopuszczalne.

W czasie wykonywania robót budowlanych z zastosowaniem żurawi lub urządzeń załadunkowo-wyładowczych zachowuje się ww. odległości, mierzone do najdalej wysuniętego punktu urządzenia wraz z ładunkiem. Przy wykonywaniu robót budowlanych przy użyciu maszyn lub innych urządzeń technicznych, bezpośrednio pod linią wysokiego napięcia, należy uzgodnić bezpieczne warunki pracy z jej użytkownikiem. Żurawie samojezdne, koparki i inne urządzenia ruchome, które mogą zbliżyć się na niebezpieczną odległość do napowietrznych lub kablowych linii elektroenergetycznych, powinny być wyposażone w sygnalizatory napięcia.

§ 55 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

3. Czy materiały są właściwie składowane lub/i magazynowane?

Materiały składa się w miejscu wyrównanym do poziomu. Materiały drobnicowe układa się w stosy o wysokości nie większej niż 2 m, dostosowane do rodzaju i wytrzymałości tych materiałów. Stosy materiałów workowanych układa się w warstwach krzyżowo do wysokości nieprzekraczającej 10 warstw. Przy składowaniu materiałów odległość stosów nie powinna być mniejsza niż:

- 1) 0,75 m – od ogrodzenia lub zabudowań;
- 2) 5 m – od stałego stanowiska pracy.

Wchodzenie i schodzenie ze stosu utworzonego ze składowanych materiałów lub wyrobów jest dopuszczalne wyłącznie przy użyciu drabiny lub schodni.

Przy składowaniu materiałów w stosach należy zapewnić:

- 1) stateczność stosów poprzez składowanie na wysokość uzależnioną od rodzaju materiałów (ich wymiarów, masy, kształtu) oraz wytrzymałości opakowań,
- 2) wiązanie między warstwami,
- 3) układanie stosów tak, aby środek ciężkości przedmiotów składowanych pozostawał wewnątrz obrysu stosów,
- 4) zachowanie odległości między stosami, umożliwiającej bezpieczne układanie i przemieszczanie materiałów.

Przy składowaniu materiałów sypkich luzem należy zapewnić:

- 1) powierzchnię składową, która przy zachowaniu kąta zsypania naturalnego umożliwi zachowanie przejść lub przejazdów wokół hałdy lub zwału,
- 2) wytrzymałość zapór odpowiednią do parcia składowanego materiału sypkiego,
- 3) w miarę potrzeby wynikającej z ochrony sąsiednich stref pracy oraz technicznych możliwości – szczelne obudowanie miejsca przeładunku i urządzeń przeładunkowych oraz połączenie ich z urządzeniami odciągającymi pył w miejscu jego powstawania,
- 4) bezpieczne metody pracy, szczególnie przy ręcznym pobieraniu i przenoszeniu materiałów.

Przy składowaniu materiałów pyłących luzem należy zapewnić szczelne ogrodzenie co najmniej do wysokości 0,5 m ponad wysokość składowanego materiału.

Przy składowaniu materiałów skłonnych do samozapalenia się należy je zabezpieczyć przed samozapłonem, a w szczególności ograniczyć wysokość składowania, stosować kominy wentylacyjne oraz przesypywać lub często przerzucać hałdy i zwały. Niedopuszczalne jest składowanie materiałów bezpośrednio pod elektroenergetycznymi liniami napowietrznymi lub w odległości mniejszej (licząc w poziomie od skrajnych przewodów) niż:

- 3) 2 m – od linii niskiego napięcia,

- 4) 5 m – od linii wysokiego napięcia do 15 kV,
- 5) 10 m – od linii wysokiego napięcia do 30 kV,
- 6) 15 m – od linii wysokiego napięcia powyżej 30 kV.

Opieranie składowanych materiałów lub wyrobów o płoty, słupy naporczyżnych linii elektroenergetycznych, konstrukcje wsporcze sieci trakcyjnej lub ściany obiektu budowlanego, jest zabronione.

Pomieszczenia magazynowe powinny spełniać wymagania bezpieczeństwa, stosownie do rodzaju i właściwości składowanych w nich materiałów. Należy umieścić w nich tablice określające dopuszczalne obciążenie regałów magazynowych, a także dopuszczalne obciążenie powierzchni stropu. Regały powinny mieć odpowiednią wytrzymałość i stabilną konstrukcję oraz zabezpieczenia przed ich przewróceniem się. Sposób układania materiałów na regałach i ich zdejmowania nie może stwarzać zagrożeń dla bezpieczeństwa pracowników. Przedmioty łatwo tłuące się, niebezpieczne substancje i preparaty chemiczne oraz materiały o największej masie powinny być składowane na najniższych półkach regałów. Przedmioty, których wymiary, kształt i masa decydują o ich indywidualnym sposobie składowania, powinny być ustawiane lub układane stabilnie, z uwzględnieniem położenia ich środka ciężkości, tak aby zapobiec ich wywróceniu się lub spadnięciu.

W przypadku przechowywania w magazynach substancji i preparatów niebezpiecznych należy informację o tym zamieścić na tablicach ostrzegawczych, umieszczonych w widocznych miejscach. Substancje i preparaty niebezpieczne przechowuje się i przemieszcza na terenie budowy w opakowaniach producenta.

§ 25, § 26, § 27, [2]

Termin realizacji – na bieżąco.

MASZYNY I URZĄDZENIA TECHNICZNE

1. Czy opracowano i udostępniono do stałego korzystania instrukcje bhp dotyczące obsługi maszyn i urządzeń?

Pracodawca powinien zapewnić pracownikom dostęp do informacji, w tym pisemnych instrukcji dotyczących użytkowania maszyn, zawierające

informacje dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie warunków użytkowania maszyn, występowania możliwych do przewidzenia sytuacji nietypowych, praktyki użytkowania maszyn. Instrukcje powinny być zrozumiałe dla pracowników, których dotyczą. Maszyny oddawane do eksploatacji powinny być wyposażone w instrukcję w języku polskim oraz, jeżeli ma to zastosowanie, w języku kraju, w którym maszyna została wykonana. Do instrukcji powinny być dołączone rysunki i schematy przeznaczone do uruchamiania, konserwacji, kontroli, sprawdzania prawidłowości działania maszyny, a także, jeżeli ma to zastosowanie, naprawy maszyny oraz wszelkie istotne zalecenia, w szczególności odnoszące się do bezpieczeństwa. W niezbędnych przypadkach instrukcja powinna określać wymagania w zakresie instalowania i montażu, w szczególności dotyczące zastosowanych tłumików drgań, rodzaju i masy płyt fundamentowych, mające na celu zmniejszenie hałasu lub drgań. Instrukcja powinna zawierać informacje dotyczące hałasu emitowanego przez maszynę i podawać wartości rzeczywiste podanych niżej parametrów albo ich wartości określone w wyniku pomiarów wykonanych na identycznych maszynach.

Montaż, demontaż i eksploatacja maszyn, powinny odbywać się przy zachowaniu wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ergonomii, uwzględniających instrukcje zawarte w dokumentacji techniczno-ruchowej. Jeżeli kupujesz maszynę czy inne urządzenie techniczne wyprodukowane poza granicami Polski zadbaj, abyś DTR otrzymał w języku polskim. Jest to bardzo ważny dokument, niezbędny przez cały okres eksploatacji urządzenia.

[16], § 50 [34], § 30 [36]

Termin realizacji – przy zakupie maszyny czy urządzenia.

2. Czy użytkowane maszyny i urządzenia są oznakowane odpowiednimi znakami i barwami bezpieczeństwa?

Maszyny i urządzenia powinny być oznakowane znakami i barwami bezpieczeństwa, zgodnie z wymaganiami określonymi w załączniku nr 1 do rozporządzenia oraz w Polskich Normach.

§ 55 [2].

Termin realizacji – sprawdzaj na bieżąco.

3. Czy użytkowane maszyny i urządzenia mają odpowiednie urządzenia ochronne?

Stosowane przy maszynach urządzenia ochronne powinny spełniać następujące ogólne wymagania:

1) zapewniać bezpieczeństwo zarówno pracownikowi zatrudnionemu bezpośrednio przy obsłudze maszyny, jak i osobom znajdującym się w jej pobliżu,

2) działać niezawodnie, posiadać odpowiednią trwałość i wytrzymałość,

3) o ile jest to możliwe, funkcjonować samoczynnie, niezależnie od woli i uwagi obsługującego, w przypadkach gdy jest to celowe i możliwe,

4) nie mogą być łatwo usuwane lub odłączane bez pomocy narzędzi,

5) nie mogą utrudniać wykonywania operacji technologicznej ani ograniczać możliwości śledzenia jej przebiegu oraz nie mogą powodować zagrożeń i dodatkowego obciążenia fizycznego lub psychicznego pracowników.

Urządzenia ochronne przy maszynach szczególnie niebezpiecznych powinny być skonstruowane tak, aby:

1) zdjęcie, otwarcie lub wyłączenie urządzenia ochronnego powodowało natychmiastowe zatrzymanie maszyny bądź jej niebezpiecznych elementów lub niemożliwe było zdjęcie albo otwarcie osłony podczas ruchu osłanianych elementów,

2) ponowne założenie, zamknięcie lub włączenie urządzenia ochronnego nie uruchamiało automatycznie maszyny.

Elementy ruchome i inne części maszyn, które w razie zetknięcia się z nimi stwarzają zagrożenie, powinny być do wysokości co najmniej 2,5 m od poziomu podłogi (podestu) stanowiska pracy osłonięte lub zaopatrzone w inne skuteczne urządzenia ochronne, z wyjątkiem przypadków, gdy spełnienie tych wymagań nie jest możliwe ze względu na funkcję maszyny. Pasy, łańcuchy, taśmy, koła zębate i inne elementy układów napędowych oraz części maszyn zagrażające spadnięciem, znajdujące się nad stanowiskami pracy lub przejściami na wysokości ponad 2,5 m od poziomu podłogi, powinny być osłonięte przynajmniej od dołu trwałymi osłonami. Osłony stosowane na maszynach powinny uniemożliwiać bezpośredni dostęp do strefy niebezpiecznej. Osłony niepełne (wykonane z siatki, blachy perforowanej, prętów itp.) powinny znajdować się w takiej odległości od elementów niebezpiecznych, aby przy danej wielkości i kształcie otworów nie było możliwe bezpośrednie

dotknięcie tych elementów. Odległości bezpieczeństwa określają Polskie Normy. Używanie maszyny bez wymaganego urządzenia ochronnego lub przy jego nieodpowiednim stosowaniu jest niedopuszczalne. Maszyny i narzędzia oraz ich urządzenia ochronne powinny być utrzymywane w stanie sprawności technicznej i czystości zapewniającej użytkowanie ich bez szkody dla bezpieczeństwa i zdrowia pracowników oraz stosowane tylko w procesach i warunkach, do których są przeznaczone.

§ 55, § 56, § 57 [2]

Termin realizacji – na bieżąco.

4. Czy maszyny /urządzenia/ i narzędzia posiadają certyfikat na znak bezpieczeństwa lub deklarację zgodności?

Maszyny i inne urządzenia techniczne powinny być konstruowane i budowane tak, aby:

a) zapewniały bezpieczne i higieniczne warunki pracy, w szczególności zabezpieczały pracownika przed urazami, działaniem niebezpiecznych substancji chemicznych, porażeniem prądem elektrycznym, nadmiernym hałasem, szkodliwymi wstrząsami, działaniem wibracji i promieniowania oraz szkodliwym i niebezpiecznym działaniem innych czynników środowiska pracy,

b) uwzględniały zasady ergonomii.

Niedopuszczalne jest wyposażanie stanowisk pracy w maszyny i inne urządzenia techniczne oraz narzędzia pracy, które nie spełniają wymagań dotyczących oceny zgodności. Wyroby wprowadzane do obrotu, mogące stwarzać zagrożenie albo służące ochronie lub ratowaniu życia, zdrowia i środowiska, podlegają zależnie od stopnia zagrożenia obowiązkowi:

a) oznaczania znakiem CE,

b) wystawiania przez producenta, na jego wyłączną odpowiedzialność, deklaracji zgodności.

[16]

Termin realizacji – przed zakupem.

5. Czy użytkowane maszyny i urządzenia są we właściwym stanie technicznym?

Maszyny i narzędzia powinny być utrzymywane w stanie sprawności technicznej i czystości zapewniającej użytkowanie ich bez szkody dla

bezpieczeństwa i zdrowia pracowników oraz stosowane tylko w procesach i warunkach, do których są przeznaczone. Maszyny i urządzenia powinny być wyposażone w łatwo odróżniające się i odpowiednio oznakowane urządzenia do odłączania od wszystkich źródeł energii. Włączenie zasilania energii nie może powodować zagrożenia dla obsługi. Maszyny i inne urządzenia techniczne powinny być oznakowane znakami i barwami bezpieczeństwa i spełniać wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy przez cały okres ich użytkowania.

§ 55, § 57 [2]

Termin realizacji – sprawdzaj na bieżąco.

6. Czy użytkowane narzędzia ręczne są we właściwym stanie technicznym?

Narzędzia ręczne powinny być utrzymywane w stanie sprawności technicznej i czystości zapewniającej użytkowanie ich bez szkody dla bezpieczeństwa i zdrowia pracowników oraz stosowane tylko w procesach i warunkach, do których są przeznaczone. Ręczne narzędzia udarowe nie mogą posiadać rękojeści krótszej niż 0,15 m oraz ostrych krawędzi, pęknięć lub zadr w miejscu uchwytu, a operatorzy podczas ich stosowania używają rękawic antywibracyjnych. Ręczne narzędzia, w szczególności kliny, przecinaki lub przebijaki, wyposaża się w uchwyty, jeżeli ich nie posiadają.

§ 55, § 57 [2], § 15 [11]

Termin realizacji – sprawdzaj na bieżąco.

7. Czy użytkowane drabiny są we właściwym stanie technicznym?

Stosowane w zakładach pracy drabiny przenośne powinny spełniać wymagania Polskich Norm i bezpieczeństwa i higieny pracy przez cały okres ich użytkowania. Niedopuszczalne jest stosowanie drabin uszkodzonych, używanie drabin niezgodnie z przeznaczeniem, używanie drabiny rozstawnej jako przystawnej, ustawianie drabiny na niestabilnym podłożu. Drabina przystawna powinna wystawać ponad powierzchnię, na którą prowadzi, co najmniej 0,75 m, a kąt jej nachylenia powinien wynosić od 65° do 75°.

§ 50, § 51 [2]

Termin realizacji – sprawdzaj na bieżąco.

8. Czy maszyny i urządzenia podlegające dozorowi posiadają świadectwa dopuszczenia do ruchu?

Urządzenia techniczne objęte dozorem technicznym mogą być eksploatowane tylko na podstawie decyzji zezwalającej na ich eksploatację, wydanej przez organ właściwej jednostki dozoru technicznego. Eksploatujący urządzenie techniczne jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić organ właściwej jednostki dozoru technicznego o każdym niebezpiecznym uszkodzeniu urządzenia lub nieszczęśliwym wypadku związanym z jego eksploatacją. Dokonanie naprawy lub modernizacji urządzenia technicznego wymaga uprzedniego uzgodnienia z organem właściwej jednostki dozoru technicznego. W przypadku nieprzestrzegania przez eksploatującego przepisów o dozorze technicznym lub w razie stwierdzenia zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzkiego oraz mienia i środowiska organ właściwej jednostki dozoru technicznego wydaje decyzję o wstrzymaniu eksploatacji urządzenia. Jeżeli urządzenie dopuszczone do obrotu stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego oraz mienia i środowiska, organ właściwej jednostki dozoru technicznego wydaje decyzję o wycofaniu tego urządzenia z obrotu i wstrzymaniu jego wytwarzania. Decyzję o wycofaniu urządzenia technicznego z obrotu organ właściwej jednostki dozoru technicznego podaje do publicznej wiadomości w formie komunikatu w środkach masowego przekazu.

art. 14, art. 17, art. 18, art. 19 [16]; § 17 [35]

Termin realizacji – przed przystąpieniem do eksploatacji oraz przed innym zastosowaniem niż przeznaczenie określone przez wytwórcę lub w warunkach kolizyjnej lokalizacji.

RUSZTOWANIA

1. Czy dokonano udokumentowanego odbioru rusztowania przez nadzór techniczny przed oddaniem go do użytkowania?

Użytkowanie rusztowania jest dopuszczalne po dokonaniu jego odbioru przez kierownika budowy lub uprawnioną osobę, potwierdzonego wpisem w dzienniku budowy lub w protokole odbioru technicznego. Do projektowania oraz nadzoru montażu, demontażu i konserwacji rusz-

towań uprawnione są osoby posiadające uprawnienia budowlane w specjalności konstrukcyjno-budowlanej bez ograniczeń lub mostowej bez ograniczeń i w ograniczonym zakresie należące do właściwej izby samorządu zawodowego. Wpis w dzienniku budowy lub w protokole odbioru technicznego rusztowania określa w szczególności:

- 1) użytkownika rusztowania;
- 2) przeznaczenie rusztowania;
- 3) wykonawcę montażu rusztowania z podaniem imienia i nazwiska albo nazwy oraz numeru telefonu;
- 4) dopuszczalne obciążenia pomostów i konstrukcji rusztowania;
- 5) datę przekazania rusztowania do użytkowania;
- 6) oporność uziomu;
- 7) terminy kolejnych przeglądów rusztowania.

Rusztowania i ruchome podesty robocze powinny być każdorazowo sprawdzane przez kierownika budowy lub uprawnioną osobę po silnym wietrze, opadach atmosferycznych oraz działaniu innych czynników, stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa wykonania prac, i przerwach roboczych dłuższych niż 10 dni oraz okresowo, nie rzadziej niż raz w miesiącu.

§ 110, § 127 [8]

Termin realizacji – przed oddaniem do użytkowania, zgodnie z terminami przeglądów.

2. Czy rusztowanie zostało prawidłowo posadowione na gruncie?

Rusztowania należy ustawiać na podłożu ustabilizowanym i wyprofilowanym, ze spadkiem umożliwiającym odpływ wód opadowych. Rusztowania przejezdne powinny być zabezpieczone co najmniej w dwóch miejscach przed przypadkowym przemieszczeniem.

§ 114, § 131 [8]

Termin realizacji – przed oddaniem do użytkowania, sprawdzaj na bieżąco.

3. Czy powierzchnie robocze rusztowania zostały wypełnione właściwymi pomostami?

Rusztowania i ruchome podesty robocze powinny posiadać pomost o powierzchni roboczej wystarczającej dla osób wykonujących roboty oraz do składowania narzędzi i niezbędnej ilości materiałów. Wymiary,

kształt oraz układ pomostów rusztowania muszą być dostosowane do charakteru wykonywanej pracy i przenoszonego ciężaru oraz zapewniać bezpieczną pracę i bezpieczne przejście. Pomosty rusztowania muszą być zmontowane w taki sposób, aby:

- 1) ich elementy nie mogły się poruszać w trakcie użytkowania;
- 2) występujące przerwy między elementami pomostów i pionowymi środkami ochrony zbiorowej zapobiegającymi upadkom były bezpieczne.

§ 112 [8], § 8d [36]

Termin realizacji – przed oddaniem do użytkowania, sprawdzaj na bieżąco.

4. Czy prawidłowo wykonano kotwienie rusztowania do stałych elementów obiektu budowlanego?

Liczbę i rozmieszczenie zakotwień rusztowania oraz wielkość siły kotwiącej należy określić w projekcie rusztowania lub dokumentacji producenta. Składowa pozioma jednego zamocowania rusztowania nie powinna być mniejsza niż 2,5 kN. Konstrukcja rusztowania nie powinna wystawać poza najwyżej położoną linię kotew więcej niż 3 m, a pomost roboczy umieszcza się nie wyżej niż 1,5 m ponad tą linią.

§115 [8]

Termin realizacji – przed oddaniem do użytkowania, sprawdzaj na bieżąco.

5. Czy wykonano pionny komunikacyjny pomiędzy poziomami pomostów rusztowania?

Rusztowania stojakowe powinny mieć wydzielone bezpieczne pionny komunikacyjny. Odległość najbardziej oddalonego stanowiska pracy od pionu komunikacyjnego rusztowania nie powinna być większa niż 20 m, a między pionami nie większa niż 40 m. Wchodzenie i schodzenie osób na pomost ruchomego podestu roboczego jest dozwolone, jeżeli pomost znajduje się w najniższym położeniu lub w położeniu przewidzianym do wchodzenia oraz jest wyposażony w zabezpieczenia, zgodnie z instrukcją producenta. Łączenie ze sobą dwóch sąsiednich ruchomych podestów roboczych oraz przechodzenie z jednego na drugi jest zabronione.

§ 113, § 126 [8]

Termin realizacji – przed oddaniem do użytkowania, sprawdzaj na bieżąco.

6. Czy prawidłowo wykonano obarierowanie pomostów rusztowania?

Rusztowania i ruchome podesty robocze powinny posiadać poręcz ochronną, składającą się z deski krawężnikowej o wysokości 0,15 m i poręczy ochronnej umieszczonej na wysokości 1,1 m. Wolną przestrzeń pomiędzy deską krawężnikową a poręczą wypełnia się w sposób zabezpieczający pracowników przed upadkiem z wysokości. W przypadku rusztowań systemowych dopuszcza się umieszczanie poręczy ochronnej na wysokości 1 m. W przypadku odsunięcia rusztowania od ściany ponad 0,2 m należy stosować balustrady.

§ 112, § 115 [8]

Termin realizacji – przed oddaniem do użytkowania, sprawdzaj na bieżąco.

7. Czy rusztowanie jest wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem?

Montaż rusztowań, ich eksploatacja i demontaż powinny być wykonywane zgodnie z instrukcją producenta albo projektem indywidualnym. Rusztowania i ruchome podesty robocze powinny być wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem.

§ 108, § 111 [8]

Termin realizacji – sprawdzaj na bieżąco.

8. Czy rusztowanie jest okresowo konserwowane i kontrolowane?

Rusztowania i ruchome podesty robocze powinny być każdorazowo sprawdzane, przez kierownika budowy lub uprawnioną osobę, po silnym wietrze, opadach atmosferycznych oraz działaniu innych czynników, stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa wykonania prac, i przerwach roboczych dłuższych niż 10 dni oraz okresowo, nie rzadziej niż raz w miesiącu.

Zakres czynności objętych sprawdzeniem określa instrukcja producenta lub projekt indywidualny.

§ 127 [8]

Termin realizacji – sprawdzaj na bieżąco.

9. Czy rusztowania metalowe posiadają właściwą ochronę odgromową?

Rusztowanie z elementów metalowych powinno być uziemione i posiadać instalację piorunochronną.

§ 117 [8]

Termin realizacji – sprawdzaj na bieżąco.

URZĄDZENIA I INSTALACJE ENERGETYCZNE

1. Czy instalacje i urządzenia elektryczne mają zapewnioną ochronę przeciwporażeniową przed dotykiem bezpośrednim?

Instalacje i urządzenia elektryczne powinny być wykonane i eksploatowane tak, aby nie narażały pracowników na porażenie prądem elektrycznym, przepięcia atmosferyczne, szkodliwe oddziaływanie pól elektromagnetycznych oraz nie stanowiły zagrożenia pożarowego, wybuchowego i nie powodowały innych szkodliwych skutków.

Aby temu sprostać, wszystkie elementy urządzeń lub instalacji elektrycznych o napięciu znamionowym $>$ niż 25 [V] wartości skutecznej dla prądu zmiennego lub $>$ niż 60 [V] dla prądu stałego powinny mieć właściwą ochronę przed dotykiem bezpośrednim (ochronę podstawową). Ochrona ta może być realizowana poprzez:

- izolowanie części czynnych,
- użycie ogrodzeń, przegród, obudów czy osłon,
- użycie barier (przeszkód),
- umieszczenie poza zasięgiem ręki,
- zastosowanie wyłączników różnicowoprądowych.

Izolowanie części czynnych polega na pokryciu izolacją części obwodu elektrycznego znajdującego się pod napięciem.

Ogrodzenia, obudowy itp. muszą być trwale zamocowane w taki sposób, aby ich usunięcie było możliwe jedynie przy użyciu narzędzi lub wyłączeniu napięcia z części czynnych znajdujących się wewnątrz nich.

Bariery (przeszkody) chronią przed przypadkowym dotknięciem części czynnych. Mogą być usuwane bez użycia narzędzi, lecz muszą być zabezpieczone przed nieumyślnym usunięciem.

Umieszczenie części czynnych poza zasięgiem ręki chroni przed ich przypadkowym dotknięciem.

Zastosowanie wyłączników różnicowoprądowych stanowi uzupełnienie ochrony w przypadku nieskuteczności wcześniej wymienionych środków ochrony oraz w przypadku nieostrożności pracownika, jak również może stanowić środek ochrony. Ich zadziałanie uwarunkowane jest dotknięciem fazy i powoduje bardzo szybkie wyłączenie obwodów prądu.

[6],[18], [PN-14]

Termin realizacji – dokonać pomiarów po zainstalowaniu.

2. Czy skuteczność ochrony przeciwporażeniowej przed dotykiem bezpośrednim została potwierdzona pomiarami?

Kontrolę stanu technicznego instalacji elektrycznych i piorunochronnych w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażień, oporności izolacji przewodów oraz uzemień instalacji i aparatów powinny przeprowadzać osoby posiadające kwalifikacje wymagane przy wykonywaniu dozoru nad eksploatacją urządzeń, instalacji oraz sieci energetycznych. Osoba dokonująca badań i pomiarów winna sporządzić protokół (protokoły) z przeprowadzonej kontroli. Kopie zapisu pomiarów skuteczności zabezpieczenia przed porażeniem prądem elektrycznym powinny znajdować się u kierownika budowy.

[2], [6], [18]; § 59 [8]

3. Czy urządzenia i instalacje energetyczne mają zapewnioną ochronę przeciwporażeniową przed dotykiem pośrednim?

Ochrona przed dotykiem pośrednim (zwana ochroną dodatkową) części instalacji elektrycznych, które w normalnych warunkach nie znajdują się pod napięciem, lecz w sytuacjach awaryjnych może się w nich pojawić napięcie (np. w wyniku uszkodzenia izolacji). Ma ona na celu ograniczenie skutków porażenia w razie dotknięcia do części przewodzących dostępnych, które niespodziewanie znalazły się pod niebezpiecznym napięciem, i opiera się na szybkim, samoczynnym wyłączeniu zasilania obwodu, w którym nastąpiło uszkodzenie grożące porażeniem prądem. Ochronę taką zapewniają: bezpieczniki topikowe, wyłączniki nadprądowe, wyłączniki różnicowoprądowe. Ochrona przed dotykiem pośrednim w urządzeniach elektrycznych niskiego napięcia może być osiągnięta przez zastosowanie co najmniej jednego z poniżej wymienionych środków:

- samoczynnego wyłączenia zasilania,
- urządzeń II klasy ochronności lub o izolacji równoważnej,
- izolowanie stanowiska,
- nieziemionych połączeń wyrównawczych,
- separacji elektrycznej.

Pracodawco porozmawiaj na ten temat z elektrykiem, który posiada stosowne uprawnienia.

[5], [18], [PN-12]

Termin realizacji – na bieżąco.

4. Czy skuteczność ochrony przeciwporażeniowej przed dotykiem pośrednim została potwierdzona pomiarami?

Pracodawco, po wykonanych pracach kontrolno -pomiarowych, przy urządzeniach i instalacjach elektrycznych, żądaj protokołu z badań i pomiarów wraz ze szkicami rozmieszczenia badanych urządzeń i uzio- mów. Kopie zapisu pomiarów skuteczności zabezpieczenia przed pora- żeniem prądem elektrycznym powinny znajdować się u kierownika bu- dowy. Dokonywane naprawy i przeglądy urządzeń elektrycznych powin- ny być odnotowane w książce konserwacji urządzeń.

[5],[18], [PN-12], § 59 [8]

5. Czy rozdzielnice budowlane są prawidłowo rozmieszczone, ustawione i zabezpieczone?

Rozdzielnice budowlane prądu elektrycznego na terenie budowy po- winny być zabezpieczone przed dostępem nieupoważnionych osób i usytuowane w odległości nie większej niż 50 m od odbiorników energii.

§ 56 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

6. Czy przewody zasilające urządzenia elektryczne są zabezpieczone przed uszkodzeniem mechanicznym?

Przewody elektryczne należy zabezpieczyć przed uszkodzeniami mechanicznymi.

§ 57 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

7. Czy podłączenia urządzeń elektrycznych do rozdzielnic budowlanych są wykonane w sposób zapewniający bezpieczeństwo?

Połączenia przewodów elektrycznych z urządzeniami mechanicznymi należy wykonać w sposób zapewniający bezpieczeństwo pracy osób obsługujących takie urządzenia.

§ 57 [8]

Termin realizacji – na bieżąco.

8. Czy są prowadzone okresowe kontrole stanu urządzeń elektrycznych pod względem bezpieczeństwa na budowie?

Okresowe kontrole stanu stacjonarnych urządzeń elektrycznych pod względem bezpieczeństwa na placach budów należy przeprowadzać co najmniej jeden raz w miesiącu, natomiast kontrolę stanu oporności izolacji tych urządzeń – co najmniej dwa razy w roku, a ponadto:

- przed uruchomieniem urządzenia po dokonaniu zmian i napraw części elektrycznych i mechanicznych,
- przed uruchomieniem urządzenia, które nie było czynne przez okres ponad jednego miesiąca,
- przed uruchomieniem urządzenia po jego przemieszczeniu.

W przypadku zastosowania urządzeń ochronnych różnicowoprądowych, w instalacjach rozdziału energii elektrycznej, należy sprawdzać ich działanie każdorazowo przed przystąpieniem do pracy. Szczegółowe wymagania dotyczące badań ochronnych powinny być określone w instrukcji eksploatacji urządzenia. Pracodawco, po wykonanych pracach kontrolno -pomiarowych, przy urządzeniach i instalacjach elektrycznych, żądaj protokołu z badań i pomiarów wraz ze szkicami rozmieszczenia badanych urządzeń i uziomów. Kopie zapisu pomiarów skuteczności zabezpieczenia przed porażeniem prądem elektrycznym powinny znajdować się u kierownika budowy. Dokonywane naprawy i przeglądy urządzeń elektrycznych powinny być odnotowane w książce konserwacji urządzeń.

[5], [18], [PN-12], § 53, § 58, § 59 [8]

Termin realizacji – w okresach zależnych od środowiska, w jakich są eksploatowane.

OCENA RYZYKA ZAWODOWEGO

1. Czy wykonano udokumentowaną ocenę ryzyka zawodowego dla stanowisk pracy na kontrolowanej budowie?

Pracodawca obowiązany jest ocenić i dokumentować ryzyko zawodowe, występujące przy określonych pracach, oraz stosować niezbędne środki profilaktyczne zmniejszające ryzyko. Praca w warunkach ekspozycji na oddziaływanie czynników zagrażających zdrowiu lub życiu stwarza możliwość wystąpienia niekorzystnych skutków dla zdrowia i życia pracownika, a prawdopodobieństwo i zakres tych następstw określa się jako ryzyko zawodowe. Ocena ryzyka zawodowego powinna być traktowana jako proces ciągły, prowadzący do systematycznej poprawy warunków pracy i powtarzana okresowo, w zależności od występujących zagrożeń. Należy ją także powtórzyć wówczas, gdy wprowadzane są zmiany na stanowisku pracy, lub gdy ulegają zmianie wykorzystywane podczas jej przeprowadzania informacje, np. wymagania obowiązujących przepisów. Twoje działania dotyczące oceny ryzyka zawodowego udokumentuj (w formie pisemnej lub elektronicznej).

art. 226 [1] oraz § 39 ust. 1 [2] i [PN-1]

Termin realizacji – niezwłocznie.

2. Czy pracownicy zostali poinformowani o ryzyku zawodowym związanym z wykonywaną przez nich pracą?

Jeśli oceniłeś ryzyko zawodowe na poszczególnych stanowiskach pracy, to masz obowiązek poinformować pracowników o ryzyku, które wiąże się z wykonywaną pracą oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami. Sposób wywiązywania się z tego obowiązku powinieneś określić w regulaminie pracy.

art. 226 [1]

Termin realizacji – niezwłocznie po dokonaniu oceny ryzyka; okresowo w trakcie przeprowadzanych szkoleń bhp.

3. Czy konsultowane są z pracownikami działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa pracy na budowie?

Pracodawca, ma obowiązek konsultowania z pracownikami lub ich przedstawicielami wszystkich działań związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy, w szczególności dotyczących:

- zmian w organizacji pracy i wyposażeniu stanowisk pracy, wprowadzania nowych procesów technologicznych oraz substancji i preparatów chemicznych, jeżeli mogą one stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia pracowników,
- oceny ryzyka zawodowego występującego przy wykonywaniu określonych prac oraz informowania pracowników o tym ryzyku,
- tworzenia służby bhp lub powierzania wykonywania zadań tej służby innym osobom oraz wyznaczania pracowników do udzielania pierwszej pomocy,
- przydzielania pracownikom środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego,
- szkolenia pracowników w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Ma także obowiązek zapewnić odpowiednie warunki do przeprowadzania konsultacji, a zwłaszcza zapewnić, aby odbywały się w godzinach pracy. Za czas nieprzepracowany w związku z udziałem w konsultacjach pracownicy lub ich przedstawiciele zachowują prawo do wynagrodzenia. Pracownicy lub ich przedstawiciele mogą przedstawiać pracodawcy wnioski w sprawie eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zawodowych. Konsultacje z pracownikami w sprawach bhp są skutecznym sposobem zwracania większej uwagi pracowników na procedury bezpieczeństwa i usprawnienia z tym związane

art. 237^{1a} [1]

Termin realizacji – na bieżąco.

LITERATURA

1. Ustawa z 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. nr 21, poz. 94 ze zmianami oraz z 2004 r. nr 120, poz. 1252).

2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 r. nr 169, poz. 1650).

3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 15 maja 1996 r. w sprawie szczegółowych zasad szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. nr 62 poz. 285) obowiązujące do 30 czerwca 2005 r. oraz Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy 27 lipca 2004 r. w sprawie szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. nr 180, poz. 1860) obowiązujące od 1 lipca 2005 r.

4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w kodeksie pracy (Dz. U. nr 69 poz. 332, ostatnia zm. Dz. U. z 2001 r. nr 128, poz. 1405).

5. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadania kwalifikacji przez osoby zajmujących się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci (Dz. U. nr 89, poz. 828 ze zm.).

6. Ustawa z 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (j. t. Dz. U. z 2003 r. nr 207, poz. 2016, ze zm., ostatnia zmiana Dz. U. z 2005 r. nr 163, poz. 1364).

7. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 75, poz. 690, ostatnia zm. Dz. U. z 2004 r. nr 109, poz. 1156).

8. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz. U. nr 47, poz. 401).

9. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dn. 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz. U. nr 120, poz. 1126).

10. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 26 czerwca 2002 r. w sprawie dziennika budowy, montażu i rozbiórki, tablicy informacyjnej oraz ogłoszenia zawierającego dane dotyczące bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia (Dz. U. nr 108, poz. 953).

11. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz. U. nr 118, poz. 1263).

12. Rozporządzenie Rady Ministrów z 28 lipca 1998 r. w sprawie ustalenia okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz sposobu ich dokumentowania, a także zakresu informacji zamieszczanych w rejestrze wypadków przy pracy (Dz. U. nr 115, poz. 744, zm. Dz. U. z 2004 r. nr 14, poz. 117).

13. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 27 kwietnia 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach spawalniczych (Dz. U. nr 40, poz. 470).

14. Ustawa z 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (j. t. Dz. U. 2004 r., nr 204, poz. 2087 ze zm.).

15. Rozporządzenie Ministrów Komunikacji oraz Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dn. 10 lutego 1977 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu robót drogowych i mostowych (Dz. U. nr 7, poz. 30).

16. Ustawa z 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (Dz. U. nr 122, poz. 1321, ostatnia zm. Dz. U. z 2004 r. nr 96, poz. 959).

17. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. nr 45, poz. 280).

18. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 17 września 1999 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach i instalacjach energetycznych (Dz. U. nr 80, poz. 912).

19. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 28 maja 1996 r. w sprawie rodzajów prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej (Dz. U. nr 62, poz. 287).

20. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie rodzajów prac, które powinny być wykonywane przez co najmniej dwie osoby (Dz. U. nr 62, poz. 288).

21. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 stycznia 2004 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy czyszczeniu powierzchni, malowaniu natryskowym i natryskiwaniu cieplnym. Dz. U. 04.16.156.

22. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 1 października 1993 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy eksploatacji, remontowych i konserwacji sieci kanalizacyjnych. Dz. U. 93.96.437.

23. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 10 maja 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy użytkowaniu wózków jezdniowych z napędem silnikowym (Dz. U. nr 70, poz. 650, zm. Dz. U. z 2003 r. nr 65, poz. 603).

24. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 14 marca 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych (Dz. U. nr 26, poz 313, zm. Dz. U. nr 82, poz. 930).

25. Rozporządzenie Rady Ministrów z 10 września 1996 r. w sprawie wykazu prac szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet (Dz. U. Nr 114, poz. 545, zm. Dz. U. z 2002 r. nr 127, poz. 1092).

26. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 sierpnia 2004 r. w sprawie wykazu prac wzbronionych młodocianym i warunków ich zatrudniania przy niektórych z tych prac (Dz. U. nr 200, poz. 2047 ze zm.).

27. Ustawa z 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. nr 11, poz. 84 z późn. zm.).

28. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 31 marca 2003 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla środków ochrony indywidualnej (Dz. U. nr 80 poz. 725) - obowiązuje do 31.12.2005 r.

29. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 27 kwietnia 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach spawalniczych (Dz. U. nr 40, poz. 470).

30. Ustawa z 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy (Dz. U. nr 35, poz. 163, ostatnia zm. Dz. U. z 2001 r. nr 128, poz. 1405).

31. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z 2 września 2003 r. w sprawie oznakowania opakowań substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych (Dz. U. nr 173, poz. 1679).

32. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 maja 2005 r. w sprawie samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie (Dz. U. nr 96, poz. 817).

33. Rozporządzenie Ministrów Pracy i Opieki Społecznej oraz Zdrowia z dnia 20 marca 1954 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze żurawi (Dz. U. nr 15, poz. 58).

34. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 kwietnia 2003 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn i elementów bezpieczeństwa (Dz. U. nr 91, poz. 858).

35. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 października 2003 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego w zakresie eksploatacji niektórych urządzeń transportu bliskiego (Dz. U. nr 193, poz. 1890).

36. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz. U. nr 191, poz. 1596).

37. Rozporządzenie Ministrów Pracy i Opieki Społecznej oraz Zdrowia z dnia 19 marca 1954 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze przenośników (Dz. U. nr 13, poz. 51} Rozporządzenie Ministrów Pracy i Opieki Społecznej oraz Zdrowia.

POLSKIE NORMY

1. PN-N-18002:2000 Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. Ogólne wytyczne do oceny ryzyka zawodowego.

2. PN-92/N-01255 Barwy bezpieczeństwa i znaki bezpieczeństwa.

3. PN-92/N-01256/01 Znaki bezpieczeństwa. Ochrona przeciwpożarowa.

4. PN-92/N-01256/02 Znaki bezpieczeństwa. Ewakuacja.

5. PN-92/N-01256/03 Znaki bezpieczeństwa. Ochrona i higiena pracy.

6. PN-P-84525: 1998 Odzież robocza. Obuwie robocze.

7. PN-EN 131-1+AC Drabiny. Rodzaje i wymiary funkcjonalne.

8. PN-EN 131-2+AC Drabiny. Wymagania i badania oraz oznakowanie.
9. PN-EN-340: 2004(U) Odzież ochronna. Wymagania ogólne.
10. PN-71/B-02380 Oświetlenie wnętrz światłem dziennym. Warunki ogólne.
11. PN-88/E-08501 Znaki bezpieczeństwa. Urządzenia elektryczne.
12. PN-IEC 60364-1:2000 Instalacje elektryczne w obiektach budowlanych. Zakres, przedmiot i wymagania podstawowe.

NOTATKI

NOTATKI

NOTATKI